

Vuoden 2022 vaikutukset asiakkaiden maksu- käyttäytymiseroihin eläke- ja sijoitusvakuutuk- sien välillä

Jori Tulkki

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Vuoden 2022 vaikutukset asiakkaiden maksukäyttäytymiseroihin
eläke- ja sijoitusvakuutuksien välillä**

Jori Tulkki
Liiketalous
Opinnäytetyö
04/2023

Jori Tulkki

Vuoden 2022 vaikutukset asiakkaiden maksukäyttäytymiseroihin eläke- ja sijoitusvakuutuksien välillä

Vuosi	2023	Sivumäärä	43
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää henkivakuutusyhtiö Yritys x:n eläke- ja sijoitusvakuutusasiakkaiden välisiä mahdollisia maksukäyttäytymiseroja vuoden 2022 markkinalaskuun liittyen. Kartoitusta oli rajattu koskemaan yrityksen x yhteistyöpankin (yrityksen x kanssa yhteistyötä tekevä pankki) asiakkaiden sopimuksia. Tutkimusongelma oli siis selvittää, miten vuoden 2022 maailmantilanne Venäjän hyökkäyssodan, inflaation, energiakriisin ja korkotason nousun myötä vaikutti asiakkaiden maksukäyttäytymiseen. Opinnäytetyön tietoperustaosuus keskittyi luomaan laajan tietopohjan itse tutkimuksen työ- ja analysointivaihetta varten. Tietopohjan analysointivaiheessa käytiin myös läpi eläke- ja sijoitusvakuutusten tyypillisiä sijoituskohteita, ja niiden tilastoja vuosien 2020-2022 välillä.

Työn empiirisen osuuden tavoitteena oli analysoida tätä materiaalia ja selvittää, oliko asiakkaiden maksusuorittamisessa eroja verraten edeltäviin vuosiin sekä itse vakuutuksien välillä. Tutkimusvaiheessa tämä materiaali analysoitiin kuvaamalla maksutapahtumat eriteltynä vuosittain ja vertaamalla niitä tiivistetysti ja selkeässä muodossa. Tutkimustyönä käsiteltävä aineistomateriaali on peräisin suoraan toimeksiantajalta.

Tutkimuksen tuloksena ilmenee, että vuoden 2022 negatiivisella markkinatilanteella oli yhteys asiakkaiden maksukäyttäytymiseen. Vaikutukset ovat nähtävillä erityisesti sijoitusvakuutusasiakkaiden maksuratkaisuissa. Maksutapahtumia verratessa vuosiin 2021 ja 2020, joita voidaan myös pitää hieman poikkeavina vuosina Covid-19 pandemiasta johtuen, löytyy mielenkiintoisia ja huomattavia poikkeamia, joita ovat esimerkiksi sijoitusvakuutusasiakkaiden merkittävät maksukäyttäytymispoikkeamat eläkevakuutuksiin verraten. Tutkimuksen johtopäätöksenä havaitaan eläke- ja sijoitusvakuutusasiakkaiden välillä olevan huomattavia maksukäyttäytymiseroja, erityisesti niinä aikoina, kun markkinat ovat laskusuhdanteessa.

Asiasanat: Hyökkäyssota, inflaatio, maksukäyttäytyminen, pitkäaikaissijoittaminen

Jori Tulkki

The effects of 2022 on the differences in customer payment behavior between pension and investment insurance

Year	2023	Pages	43
------	------	-------	----

The aim of the thesis was to find out the possible differences in payment behavior between the pension and investment insurance customers of the life insurance Company x in connection with the 2022 market decline. The research was limited to the contracts of the customers of company x cooperation bank. The research problem was to find out how the world situation in 2022, with the Russian war of aggression, inflation, the energy crisis and the rise in interest rates, affected customers' payment usage. The database part of the thesis focused on creating a broad data base for the work and analysis phase of the research itself. In the analysis phase of the data base, the typical investment targets of pension and investment insurance were also reviewed, and their statistics between the years 2020-2022.

The objective of the empirical part of the work was to analyze this material and find out if there were differences in the payment of customers compared to previous years and between the insurances themselves. In the research phase, this material was analyzed by describing payment transactions broken down by year and comparing them in a condensed and clear format. The material treated as a research work comes directly from the client.

As a result of the research, it appears that the negative market situation in 2022 had an impact on customers' payment behavior. The effects can be seen especially in the payment solutions of investment insurance customers. When comparing the payment transactions to the years 2021 and 2020, which can also be considered slightly abnormal years due to the Covid-19 pandemic, there are interesting and considerable deviations, which are discussed in more detail in the study. The conclusion of the study is that there are significant differences in payment behavior between pension and investment insurance customers, especially in times when the market is in a downturn.

Keywords: Attack war, inflation, payment behavior, long term investment

Avaintermejä sijoittamisessa

Allokaatio: Tarkoittaa sijoitussalkun jakaumaa, esimerkiksi erilaisten omaisuuslajien (osake & korko) kohteiden välillä

Arvopaperi: Kaupan kohde, esimerkiksi osake, korkopaperi tai omistusasiakirja

Duraatio: Aikamääre kuinka kauan korkosijoituksen varat ovat sijoitettuna, ennen paluuta omistajalleen.

EKP: Euroopan keskuspankki, vastaa euroalueen rahapolitiikasta

FED: Yhdysvaltojen keskuspankki

Indeksirahasto: Rahasto, jonka tavoitteena on mukailla kohteena olevan indeksin tuottoa sijoittamalla varat juuri indeksiä vastaavasti

Korkorahasto: Rahasto, jossa varat sijoitetaan korkoinstrumentteihin

Kurssi: Hyödykkeen tai arvopaperin julkisesti noteerattu hinta

Markkinahinta: Markkinoilta arvopaperille muodostunut hinta

Osake: Osuus yhtiön osakepääomasta

Osakerahasto: Osakkeisiin sijoittava hajautettu rahasto

Portfolio: Sijoituskokonaisuus, sisältää esimerkiksi eläkevakuutuksen, sijoitusasunnot ja osakkeita

Riskin hajauttaminen: Sijoittamalla varat eri omaisuuslajeihin kuten korkoihin tai osakkeisiin

Sijoitusrahasto: Osakkeista tai muista arvopapereista koostuva rahasto, josta on mahdollisuus myydä osuuksia sijoittajille

Yhdistelmärahasto: Sijoitusrahasto, joka sijoittaa hajautetusti sekä osakkeisiin ja korko kohteisiin. (sijoitustieto.fi, 2017)

Sisällys

1	Johdanto.....	8
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet	9
1.2	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	9
2	Toimeksiantajan esittely	10
2.1	Toimeksiantajan toimintaperiaate	10
2.2	Vastuullisuuden tärkeys sijoittamistoiminnassa	11
2.3	Vuoden 2023 näkymät Yrityksen x osalta	12
3	Mitkä olivat vuoden 2022 negatiiviset vaikutukset markkinatilanteeseen?	13
3.1	Mistä markkinalasku johtui?	13
3.2	Koronapandemian vaikutus sijoittamiskäyttäytymiseen	14
3.3	Mitä on inflaatio ja miten se vaikuttaa ihmisten arkeen?	14
3.4	Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan helmikuussa 2022	15
3.5	Miten energian hinnan nousu rajoitti asiakkaiden sijoittamista?	15
4	Sijoittamisen periaatteet eri markkinatilanteissa	16
4.1	Suomalaisten sijoituskäyttäytyminen vuoden 2022 alkupuolella	16
4.2	Sijoitusten hajauttamisen tärkeys ajoituksen ja sijoituskohteiden osalta	18
4.3	Tuotto- ja riskisuhde vakuutusten välillä	20
4.4	Mitä on korkorahastoihin sijoittaminen?	20
4.5	Osakerahastosijoittamisen mahdollisuudet ja riskit	21
5	Vuoden 2022 vaikutus henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen ja kannattavuuteen? ..	22
5.1	Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus	22
5.2	Maksutulot laskivat Q1 jälkeen, inflaation vaikutus vakuutuksien kysyntään	23
6	Mitä eroa on eläke- ja sijoitusvakuutuksella?	26
6.1	Eläkevakuutuksen tarpeellisuus yksityishenkilölle.....	26
6.2	Kuinka kannattavaa on ottaa sijoitusvakuutus?	27
7	Tutkimuksen toteutus	28
7.1	Tutkimusmenetelmä	29
7.2	Tutkimuksen suorittaminen.....	29
7.3	Aineiston analyysi	30
7.4	Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys	30
8	Tulokset	30
8.1	Tutkimustulokset maksutapahtumista vuodelta 2022.....	31
8.2	Vuoden 2021 positiivisen markkinan näkyminen maksutapahtumissa	32
8.3	Covid-19 pandemian vaikutus vuoden 2020 maksuissa.....	34
8.4	Tutkimuksen tulokset vakuutusten välillä	35
9	Tutkimuksen johtopäätökset	37

10 Yhteenveto	38
Lähteet.....	40
Kuviot	43

1 Johdanto

Eläke- ja sijoitusvakuutukset ovat suosittuja sijoittamisen muotoja. Ne ovat pitkäaikaisia sijoittamisen keinoja, joilla pyritään saamaan sijoitetulle pääomalle tuottoa pitkällä aikavälillä. Sijoitusvarat ovat sijoitettuina erilaisiin sijoituskohteisiin, jotka sisältävät esimerkiksi korkosijoituksia tai osakkeita. Sijoituskohteet ovat lähtökohtaisesti sijoitussidonnaisia, eli ne ovat sijoitettuna markkinaan ja näin ollen ne myös reagoivat markkinatilanteen muutoksiin. Markkinatilanne elää ja vaihtelee jatkuvasti, joten myös sijoituskohteiden arvo on sen mukaisesti vaihteleva. Epävarman markkinatilanteen aikana päätösten tekeminen hankaloituu ja esimerkiksi säännöllisen sijoittamisen jatkaminen aiheuttaa haasteita. (Alexandria 2023.)

Vuoden 2022 epävakaa ja ennalta arvaamattomalla maailmantilanteella oli huomattavan negatiivinen vaikutus sijoittamiseen. Tässä opinnäytetyössä keskitytään vuoden 2022 vaikutuksiin asiakkaiden maksukäyttäytymisen osalta. Oliko maksukäyttäytymisessä eroja sijoitus- ja eläkevakuutuksien välillä ja miten ne erosivat edellisiin vuosiin verraten? Tämän selvittämiseksi, verrataan faktaperusteista dataa maksueroista vuosiin 2020 ja 2021. Sijoittamiseen liittyviä tutkimuksia on tehty monia, mutta vastaavaa tutkimusta juuri sijoitus- ja eläkevakuutuksien välillä vuoteen 2022 liittyen ei ole tehty. Koska vastaavanlaista opinnäytetyötä ei ole tehty aikaisemmin, voidaan sitä pitää hyödyllisenä Yritykselle x, sen käydessä läpi vuotta 2022. Sijoittamiseen liittyviä opinnäytetöitä on tehty lukuisia, mutta juuri maksukäyttäytymisen tarkastelu on näissä jäänyt vähälle. Maksukäyttäytymisestä on myös haastavaa saada todentunutta dataa, joten tämäkin korostaa osaltaan tämän työn hyödyllisyyttä. Työn tarkastelua on helpottanut faktapohjaisten lukujen saatavuus, joita yritys on omassa toiminnassaan käynyt läpi.

Sijoitus- ja eläkevakuutuksien ovat pitkäaikaista sijoittamista, minkä etuna on juuri pitkän sijoitusajan tuomat nousut ja laskut. Säännöllinen säästäminen ja sijoittaminen on tärkeä osa koko prosessia. Sijoitus- ja eläkevakuutuksissa usein käytetyt yhdistelmärahastot ovat olleet hyvä tapa suojata sijoitusportfoliota epävarmoina aikoina, mutta vuonna 2022 sijoituskohteiden hajauttaminenkaan ei auttanut. Osakkeiden arvo laski rajusti nousseen inflaation takia ja myös keskuspankkien nostama ohjauskorko heikensi erityisesti pitkäaikaisten korkosijoitusten arvoa. (Nikula 2023.) Vuoden 2022 kaltaisia negatiivisen tuoton vuosia on ollut erittäin harvoin ja myös tulevaisuudessa niitä on odotettavissa harvemmin (Heikkilä 2022). Sijoittamisen tuotto on monesti se ratkaiseva tekijä, miten asiakkaat haluavat vakuutuksen kanssa edetä. Negatiivisen vuoden aikana monella herää kysymys, onko sijoittamista kannattavaa jatkaa.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

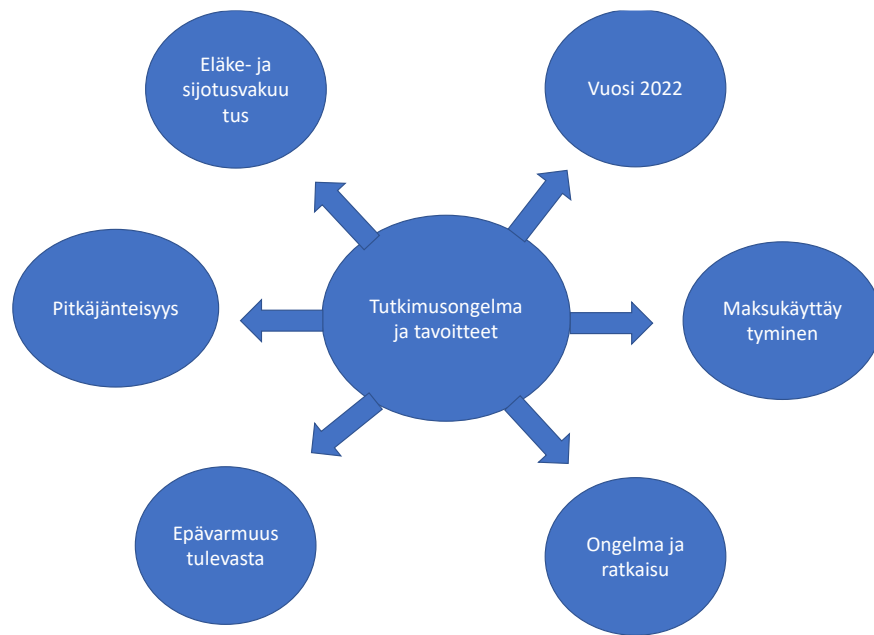
Tämän opinnäytetyön johdanto pitää sisällään yleistä tietoa tutkimuksen kohteesta ja tavoitteista. Luvussa 2 esitellään toimeksiantaja sekä avataan yrityksen vastuullisuusperiaatteita. Luvut 3-6 pitävät sisällään tutkimuksen taustatyöhön liittyvää tietopohjaa, joissa käsitellään esimerkiksi vuoden 2022 negatiivisia vaikutuksia markkinatilanteeseen, sijoittamisen perusperiaatteita sekä eläke- ja sijoitusvakuutuksia. Luvut 7 ja 8 sisältävät tutkimuksen suorittamisen ja tuloksien analysoinnin. Luvut 9 ja 10 päättävät opinnäytetyön ja kokoavat johtopäätökset ja yhteenvedon.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, oliko sijoitus- ja eläkevakuutuksien maksukäyttäytymisessä eroja vuonna 2022 yrityksen x yhteistyöpankin sopimusasiakkaiden osalta. Tutkimuksen kohteena ovat yrityksen x yhteistyöpankin asiakkaat, jotka ovat sijoitus -tai eläkevakuutuksien haltijoita. Tutkimuksen avulla pyritään selvittämään, oliko vuoden 2022 pörssilaskulla vaikutusta asiakkaiden kertosijoittamiseen tai säännölliseen kuukausisijoittamiseen. Vaikutuksia tutkitaan euromääräisesti molempien vakuutuksen osalta. Tutkimusongelman ratkaisemista voidaan pitää yritykselle tärkeänä. Tutkimusongelman kohteena ovat tavalliset ihmiset ja sijoittajat, jotka miettivät tutkimuksen kohteena olevia kysymyksiä itsenäisesti ja monesti ilman oikeita vastauksia. Jotta Yritys x voi palvella ja auttaa asiakkaita oikeiden valintojen tekemisessä, ovat tämän tutkimuksen tuloksena syntyneet ratkaisut tärkeä osa varautumista tulevaisuuden haasteisiin. Työ sisältää numeraalista tietoa sijoittamiseen liittyen, jota tullaan arvioimaan ja vertailemaan myöhemmissä luvuissa.

1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Syy minkä takia vuosi 2022 on tutkimuksen tarkempana kohteena, johtuu sen poikkeavasta negatiivisesta markkinalaskusta. Negatiiviseen markkinaaan suurimmat vaikuttavat tekijät olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, energian hinnannousu ja siitä seurannut inflaatio sekä Euroopan - ja Yhdysvaltojen keskuspankkien nostama ohjauskorko. Edellä mainituilla tilanteilla oli markkinaaan suuri vaikutus, joka näkyi erityisesti sijoitusmarkkinassa epävarmuutena ja sitä kautta negatiivisena laskuna. Heittelehtivä markkinatilanne vaikuttaa asiakkaiden maksukäyttäytymiseen epävarmuutena, mikä luo pelkoa sijoitusten pääoman menettämisestä. Tutkimustuloksesta selviää, kuinka suuri ero maksukäyttäytymisessä todella oli.

Näin ollen tutkimuskysymyksenä voidaan pitää: Vuoden 2022 vaikutukset asiakkaiden maksukäyttäytymiseroihin eläke- ja sijoitusvakuutuksien välillä. Kuviossa 1 pohditaan tutkimusongelmaa ja sen ratkaisuun oleellisia asioita. Tutkimusongelma koostuu monesta eri kohdasta ja jokaisella niistä on oma vaikutuksensa kokonaisuuteen.

Kuvio 1: Tutkimusongelma, tavoitteet ja ratkaisu (2022)

Kuviossa 1 kuvataan tutkimusongelmaa ja tutkimuksen tavoitteita, sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Kuvion jokaisella kohdalla on oma vaikutuksensa tutkimusongelmaan. Kokonaisuutta tutkittaessa, on tiedostettava yksittäisten asioiden vaikutus suureen kokonaisuuteen. Tutkimusongelman selvittäminen ja sen ratkaisu on tämän opinnäytetyön päätavoite. Tämän opinnäytetyön tutkimustulos siis vastaa kysymykseen, miten vuoden 2022 negatiiviset markkinamuutokset vaikuttivat asiakkaiden maksukäyttätymiseroihin eläke- ja sijoitusvakuutuksien välillä.

2 Toimeksiantajan esittely

Tässä luvussa käydään läpi Yrityksen x toimintaa. Yritys x on suomalainen, suureen pohjoismaiseen vakuutus konserniin kuuluva henkivakuutusosakeyhtiö. Yritys tarjoaa sijoittamisen, omaisuuden hoidon, palkitsemisen ja henkilövakuuttamisen palveluita yrityksille ja yksityishenkilöille. Yrityksen toimialaan kuuluu kaksi eri liiketoimintakokonaisuutta, omaisuuden hoito ja henkivakuuttaminen.

2.1 Toimeksiantajan toimintaperiaate

Yrityksen tavoitteena on kasvattaa lisäarvoa omistajayhtiö Sampolle, asiakkaille, henkilöstölle ja yhteiskunnalle. Yrityksen toiminta perustuu laajaan yhteistyöverkostoon. Yhteistyötä

tehdään muun muassa pankkien ja vakuutusyhtiöiden kanssa. Laaja yhteistyö mahdollistaa asiakkaille sujuvan asioinnin ja helppohoitoisen omaisuuden hoidon.

Yrityksen x asiakaskunta on laaja. Henkilöasiakkaita on yli 300 000 ja yritysasiakkaita on yli 20 000. Asiakkaiden ikähaarukka on laaja ja se vaihtelee vasta 18 vuotta täyttäneiden ja 99-vuotiaiden välillä. Henkilöstön määrä kasvaa vuosittain ja tällä hetkellä (vuoden 2023 maaliskuussa) yrityksessä on noin 650 työntekijää. Toimipisteitä yrityksellä on 11 ympäri Suomea. Tämä opinnäytetyö on kohdistettu yhteen yrityksen x yhteistyöpankin asiakassegmenttiin. Nämä asiakkaat ovat siis tehneet tämän tunnetun suomalaisen pankin kanssa eläke- tai sijoitusvakuutussopimuksen, joita tällä hetkellä hallinnoidaan ja hoidetaan yrityksen x toimesta.

2.2 Vastuullisuuden tärkeys sijoittamistoiminnassa

Yritysvastuu on avaintekijä kehittyvässä ja tavoitteellisessa yrityksessä. Vastuullisuus on nykyaikana vaikuttava tekijä, joten sen arvostaminen kuuluu yritysideoologiaan vahvasti. Laadukkaasti hoidettu ja johdettu liiketoiminta rakentaa yhteiskuntaan hyvinvointia ja vahvistaa sisäistä ja ulkoista kilpailukykyä. Toimiva yrityskulttuuri luo vahvan pohjan osallistamiseen, luottamukseen ja tulokselliseen johtamiseen. Vastuullisuus ei ole pelkästään liiketoiminnan sisäisten ratkaisujen varassa. Finanssialan yrityksille luontokadon hillitseminen on iso osa vastuuta. Sijoittamisessa liikkuu valtavia summia rahaa, joten näiden varojen suuntaaminen kohteisiin, jotka edesauttavat ympäristön hyvinvointia, on ehdottoman tärkeää. Rohweder (2022) esittää, että sijoittajilla on avainasema ratkaista vastuullisen tulevaisuuden näkymiä omien päätösten verukkeella. Kukkasniemi (2022) esittää Rohwederin kanssa ajatuksen tulevaisuuden näkymistä vastuullisen sijoittamisen näkökulmasta. Hän jatkaa, että luontokadon hillitsemistä laiminlyöville yrityksille on tulevaisuudessa mahdollisesti vaikea löytää rahoittajia. Luonnon ekosysteemi on kaiken taloudellisen toiminnan peruste. Luonnon tarjoaman perusteen hajotessa, myös taloudellinen ekosysteemi heikkenee. (Kukkasniemi 2022.)

Vastuullisuus on myös itse asiakkaan vastuulla. Vastuullisessa sijoittamisessa sijoituskohteiden valinnalla on suuri merkitys. Eettinen sijoittaja on valmis madaltamaan tuotto-odotusta varmistaakseen, että sijoituskohteet ovat omille arvoille sopivia. Yritys x tarjoaa asiakkaille sekä eläke- että sijoitusvakuutuksien sijoituskohteina monen tasoisia eettisiä ratkaisuja. Eettisyys on toki henkilökohtainen valinta ja sen takia asiakkaalla on loppukädessä oikeus päättää sijoituskohteen valinnasta. (Savilaakso & Sievinen 2012, 11.)

Vastuullinen sijoittaminen on kasvattanut suosiotaan viime vuosien aikana. Vastuullisten sijoituskohteiden kysyntä on kasvanut Environmental, Social ja Governance (ESG) lanseerauksen myötä. ESG sijoittaminen tarkoittaa sijoittamista yrityksiin, jotka huomioivat ympäristö- ja yhteiskuntavastuun sekä hyvän hallintotavan omassa toiminnassaan. Vastuulliset kohteet ovat

pärjänneet eritoten vaikeassa markkinatilanteessa paremmin kuin muut sijoituskohteet. (Toivonen 2020.) Kukkasniemen (2022) mukaan vastuullinen sijoittaminen on perusteltua myös tulevaisuudessa. Monilla sijoittajilla on ajatus, että sijoittamalla pelkästään vastuullisiin kohteisiin, tuotto-odotus laskisi, mutta tutkimukset eivät vahvista tätä.

2.3 Vuoden 2023 näkymät Yrityksen x osalta

Yrityksen x miettiessä näkymiä vuodella 2023, voidaan niiden todeta olevan odottavat ja epävarmat. Markkinoiden huomio alkaa pikkuhiljaa keskittymään pois inflaation ja korkojen nousun tuomasta huomiosta. Marchetin (2023) mukaan vuoden teemaksi nousee vaikeasta tilanteesta huolimatta talouskasvu. Kahden koronavuoden jälkeen oli odotettavissa maltillista inflaatiotason nousua, mutta lopulta vuoden 2022 vaikutukset nostivat inflaation ennätyskorkealle. Sodan sytyttyä helmikuussa 2022, keskuspankit keskittyivät enemmänkin arvailemaan, että miten inflaation tasolle tulisi käymään. Marchetti (2023) pitääkin 2023 vuoden tilannetta siihen nähden parempana. Näistä epävarmuustekijöistä on jo kehittynyt parempi kuva, joten niiden ennustaminen ja varautuminen on myös helpompaa. Järvinen (2023) esitti helmikuussa ”Yhdysvalloissa inflaation huipputaso on jo saavutettu ja Euroopassakin se saavutetaan alkuvuoden aikana”. Myös pahimpien skenaarioiden mukaan inflaation taso oli nousemassa jopa 10-15 prosentin luokkaan, mutta Järvisen (2023) mukaan todellinen taso tulee olemaan noin 5 prosentin paikkeilla. Inflaation siis odotetaan laskevan maltilliselle tasolle kevään ja alkukesän aikana. Järvisen ja Marchettin (2023) mukaan suurin kysymysmerkki liittyy keskuspankkien korkopolitiikkaan. Kuinka kauan korkotasot tulevat olemaan normaalia korkeammalla? Tähän on vaikea vielä vastata, koska markkinat itsessään eivät vastaa keskuspankkien korkopolitiikkaan loogisella tavalla. Markkinat siis odottavat nopeampia muutoksia, mihin taas keskuspankit eivät pysty vastaamaan (Järvinen 2022.)

Viimeiset vuodet eivät ole olleet helppoja kotitalouksille eikä taloudelle. Nyt markkinoilla on myös pelko taantumasta. Taantumalla tarkoitetaan tilannetta, missä bruttokansantuote (BKT) on laskenut kahtena peräkkäisenä vuosineljänneksenä (Lindholm 2023). Taantuma todetaan aina niin sanotusti jälkikäteen, joten Euroopassa eletään taantumaa keväällä 2023. Järvisen ja Lindholmin (2023) mukaan, taantuma on lyhytkestoinen ja sen vaikutukset tulee olemaan maltilliset. Järvinen (2023) arvio kuluttajien käytöksen muuttuneen koronavuoden 2020 jälkeen merkittävästi. Ongelmia tuottaa myös yritysten kyky rahoittaa nykyistä tekemistä ja myös tulevia investointeja. Koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan paljastettua globaalien tuotantoketjujen haavoittuvuuden, on oleellisesti miettiä ratkaisuja tärkeiden toimialojen kuten energiantuotannon siirtämistä lähemmäksi kotimaata. Lyhyellä aikavälillä esimerkiksi uusien tehtaiden rakentaminen kiihdyttäisi maan taloutta, mutta pitkällä aikavälillä tuotannon kustannukset nousisivat varmasti liian korkeiksi. Kulutushintojen noustessa liian

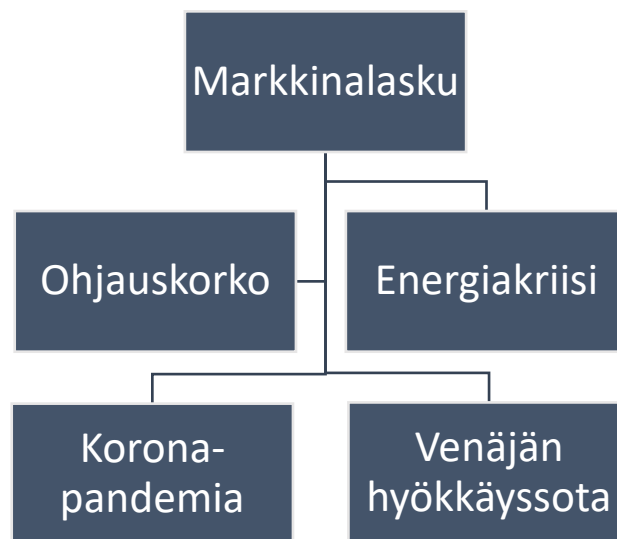
korkeiksi, kysyntä vähenee ja täten talouskasvu hidastuu. Globalisaatiolla on hyvät ja huonot puolensa.

3 Mitkä olivat vuoden 2022 negatiiviset vaikutukset markkinatilanteeseen?

Seuraavissa kappaleissa käsitellään vuoden 2022 markkinatilanteen muutoksiin johtaneet seikat. Luvuissa käsitellään näiden tilanteiden vaikutuksia yksityiskohtaisesti.

3.1 Mistä markkinalasku johtui?

Vuonna 2022 markkinat joutuivat myllerrykseen neljän suuren vaikuttavan tekijän johdosta. Seuraavassa kappaleessa käydään läpi alla olevan kuvion sisältämiä syitä historiallisen huonoon markkinavuoteen 2022. Jokaisella näistä tapahtumista oli oma laukaiseva tekijänsä, joita seuraavaksi tutkitaan kuviossa 2 tarkemmin.

Kuvio 2: Syy-seuraussuhde (2023)

Vuoden 2022 vaikeudet alkoivat helmikuussa Venäjän aloittaessa hyökkäyssodan Ukrainaan. Sotatoimista johtuen muut maat aloittivat laatimaan pakotteita Venäjää vastaan. Tuonnin ja viennin keskeytyessä alkoi Euroopassa olla pulaa energiasta ja sen hinta nousi ennätyskorkealle. Tämän lisäksi inflaatio ja keskuspankkien ohjauskorkojen nosto vaikeuttivat entisestään sekä yksityisten että yritysten arkea.

3.2 Koronapandemian vaikutus sijoittamiskäyttäytymiseen

Vuosi 2022 oli monin tavoin vaikea. Koronapandemian aaltoilu jatkui, vaikka vuosi 2021 oli jo talouden puolesta positiivinen kasvaneen kotimaisen kysynnän avulla. Koronapandemian taipaisella koko maailmaan vaikuttavalla tekijällä on usein negatiivinen vaikutus markkinaan ja sitä kautta sijoituskäyttäytymiseen. Koronapandemian aikana kuluttajien osto- ja maksukäyttäytyminen muuttui. Kun rahoja ei mennyt esimerkiksi matkailuun, se johti maksukäyttäytymiseroihin. Koronapandemia tulee varmasti jatkumaan ja näkymään arjessa myös tulevien vuosien aikana. Koronan aikana varsinkin terveydenhoidon palveluvelka kasvoi suureksi. Palveluvelan taakka tulee olemaan suuri tehtävä hoidettavaksi tulevaisuudessa. Koronapandemian aiheuttama taloudellinen taakka on myös vaikuttanut negatiivisesti talouden näkymiin. (Sortter 2022.)

Kulttuuri- ja tapahtuma-alojen toipumista koronapandemiasta on hidastanut pandemian epätietoisuus. Epätietoisuus johtuu pitkälti sen yllätyksellisyydestä. Yleinen varovaisuus pandemian jälkeen ja ongelmat työvoiman saatavuudessa ovat vaikeuttaneet alan toipumista kriisistä. Matkailualalla ulkomainen kysyntä ja palveluiden elpyminen on ollut maltillista erityisesti Pohjois-Suomessa. Matkailukysynnän arvellaan palautuvan samalle tasolle kuin ennen koronaa aikaisintaan vuosien 2023 ja 2024 välillä. Kaupan alalla koronapandemian jälkeen kuluttajien liikehdintä kivijalkaliikkeissä ja ostoskeskuksissa on hieman kasvanut. Pandemian aikana vahvistunut digitalisaatio toki vie asiakkaita pois perinteisistä kaupoista ja ohjaa verkkopalveluiden käyttöön. (Valtioneuvosto 2022.)

3.3 Mitä on inflaatio ja miten se vaikuttaa ihmisten arkeen?

Vuoden 2022 jälkimmäisellä puoliskolla alkoi kuluttajia koetellut korkea inflaatio. Inflaatio tarkoittaa rahan arvon laskua. Rahan arvon laskiessa tuotteiden ja palveluiden hinnat nousevat, ja tällöin rahalla ei saa samaa vastinetta kuin esimerkiksi inflaation ollessa matalalla. Huipussaan inflaation tuoma hintatason nousu nähtiin marraskuun aikana. Tuona aikana kuluttajahinnat nousivat keskimäärin yli 9 % edellisvuoteen verrattuna. Luku oli korkein liki neljäänkymmeneen vuoteen. Inflaatio näkyy normaalissa arjessa esimerkiksi ruuan hinnan, energian ja polttoaineen hintojen kasvaessa. Inflaation hillitsemiseksi Euroopan keskuspankki (EKP) on joutunut tekemään korkopolitiikkaa. Tämä tarkoittaa ohjauskorkojen nostoa. Korkojen nosto tosin näkyy valitettavasti esimerkiksi asuntolainojen korkokustannusten nousuna. (Sortter 2022.)

Kun talous alkoi pikkuhiljaa vuoden 2021 lopulla elpyä koronapandemiasta, nousi energian tarve ja kysyntä huimasti. Tällaiseen kysynnän kasvuun energian tarjoajat eivät ehtineet reagoida riittävän nopeasti. Tämä johti energiahyödykkeiden hintojen voimakkaaseen nousuun.

Myös riippuvuus fossiilisesta energiasta vaikeuttaa tästä toipumista. Kysynnän ollessa tarjontaa korkeampaa, raaka-aineiden hinnat nousivat, joka johti inflaation kehittymiseen. (Sortter 2022; Valtioneuvosto 2022.)

3.4 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan helmikuussa 2022

Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan on valtava kansavälinen kriisi, joka vaikuttaa negatiivisesti koko maailmaan. Vaikutukset näkyvät niin normaalissa arjessa kuin taloudellisella kannalla. Yellen (2022) esitti marraskuussa, että sodan päättäminen heti olisi parasta, mitä maailmassa voisi koskaan tapahtua. Kansalaisten talouteen sodan vaikutukset näkyvät muun muassa ruuan hinnan, energian ja tuotantokustannusten nousuna. PTT:n taloustutkimuksen mukaan ruuan hinta on noussut yli 12 % vuoteen 2021 verrattuna. (PPT tutkimus 2022.) Venäjä ja Ukraina ovat suuria viljantuottajia, joten tämä näkyy osaltansa myös elintarvikkeiden hintojen nousussa. (Sortter 2022.)

Energian- ja materiaalipulan lisääntyminen on nostanut valmistuskustannuksia, joka on johtanut tuotteiden ja palveluiden kallistumiseen. Hyökkäyssodasta johtuen myös keskuspankit ovat joutuneet nostamaan ohjauskorkoa. Se näkyy erityisesti asuntolainojen koroissa. Kohonneet korkokustannukset ovat verottaneet kuluttajilta ostovoimaa ja täten heikentäneet talouskasvua. Venäjälle asetetut talouspakotteet ovat myös vaikeuttaneet koko maailman vientiin. Venäjän suuri maantieteellinen koko ja sijainti ovat vaikeuttaneet esimerkiksi lentoliikennettä sekä matkustus- ja rahtiliikennettä. Talouden kasvu oli positiivista vuodesta 2009 aina vuoteen 2021 asti. Vuosi 2022 oli taas sodasta johtuen edellisiin vuosiin verraten negatiivista noin 1-2,5 %:n verran (Jahromi 2022.)

3.5 Miten energian hinnan nousu rajoitti asiakkaiden sijoittamista?

Energiakriisi muutti eurooppalaisten elämää vuonna 2022. Energiamarkkinoiden vaikea tilanne alkoi muun muassa maakaasupulasta. Venäjän hyökättyä Ukrainaan, energian hinnat nousivat moninkertaisiksi. (Sortter 2022.) Tukkusähkön hinta jopa kolminkertaistui suomessa edellisiin vuosiin verrattuna. Sähköenergian hinnat kuluttajille nousi keskiarvolla 40-60 % vuodentakaisiin lukuihin verraten. Myös polttoaineiden hinnat nousivat jopa 0,75 €/l, joka vaikeutti muun muassa kuljetusyritysten toimintaa huomattavasti. Tarkoitus vähentää fossiilisten polttoaineiden määrää vaikeuttivat jo ennestään korkeiden hintojen kanssa taistelevia kuluttajia ja yrityksiä. Hintojen noustessa edellä mainitun verran on selvää, että sillä on iso vaikutus asiakkaiden kuukausittaisten menojen määrään. Mitä suuremmat kulut ovat, sitä vähemmän on varallisuutta sijoittaa. Venäjän aiheuttama epävarmuus kaasuenergian saatavuuden suhteen on

lisännyt uusiutuvien energialähteiden kysyntää. Tätä voidaan pitää positiivisena asiana, mutta uusiutuvien energialähteiden riittävyys on koetuksella. Alla olevassa PTT:n tutkimuksessa on kuvattu keskeisiä ennustemuuttujia vuosilta 2021 ja 2022 sekä ennusteita vuodelle 2023. Kuviossa 3 nähdään negatiivisten ennusteiden olevan odotettavissa vuodelle 2023. (sttk.fi 2023.)

Keskeiset ennustemuuttujat vuosina 2021–2023			
	2021	2022e	2023e
	muutos, %		
Bruttokansantuote	3,0	1,6	-0,5
Tuonti, tavarat ja palvelukset	5,6	5,5	-3,0
Vienti, tavarat ja palvelukset	5,6	0,5	-2,0
Kulutus	3,3	2,5	0,1
yksityinen	3,6	2,5	-0,5
julkinen	2,7	2,5	1,5
Investoinnit	1,1	1,6	-2,6
yksityiset	4,6	1,5	-3,0
julkiset	-12,8	2,0	-1,0
Inflaatio	2,2	7,5	1,0
Ansiotaso	2,4	2,8	3,5
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,3
Työllisyysaste, 15–64-vuotiaat, %	72,3	73,8	73,3
Työllisyysaste, 20–69-vuotiaat, %	70,4	72,0	71,5
Julkisen sektorin yli/alijäämä, % BKT:seen	-2,7	-1,5	-2,8
Vaihtotase, % BKT:seen	0,8	-1,5	-0,8

Kuvio 3: PTT:n ennustemuuttujat 2021–2023. (PTT 2022)

Kuviossa 3 on kuvattu keskeisiä muuttujia taloudellisesta näkökulmasta vuosilta 2021 ja 2022 sekä ennakoitu vuoden 2023 lukuja. Taulukon lukuja vertaillen on selvää, että vuonna 2023 ei ole odotettavissa kasvua, vaan enemmänkin nykyisen tilanteen haittavaikutusten minimointia.

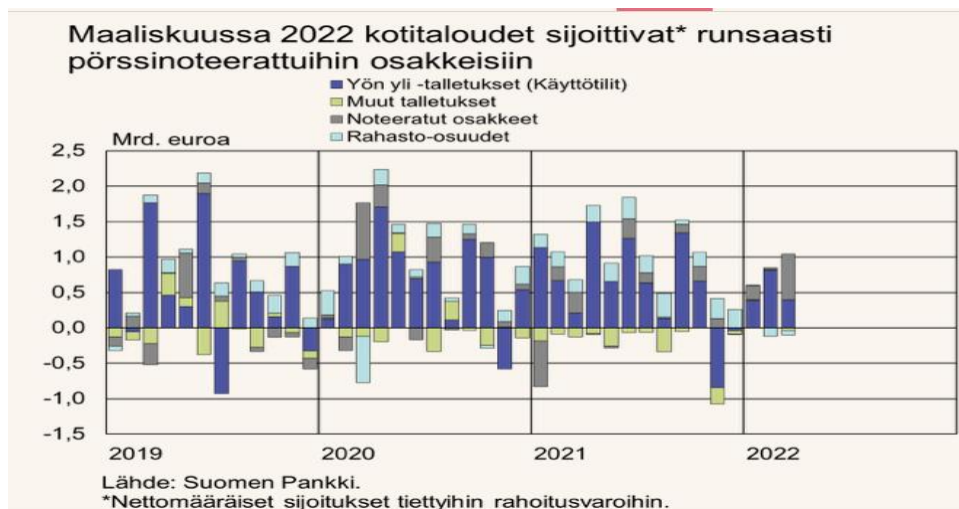
4 Sijoittamisen periaatteet eri markkinatilanteissa

Tässä luvussa käsitellään sijoittamisen periaatteita muuttuvissa markkinatilanteissa. Markkinatilanne ei ole koskaan vakio, vaan se on jatkuvan muutoksen alla. Poikkeuksellisia markkinatilanteita tulee aika-ajoin ja niihin on hyvä osata varautua.

4.1 Suomalaisen sijoituskäyttäytyminen vuoden 2022 alkupuolella

Suomen Pankki teki vuoden 2022 aikana tilastotutkimuksen, jossa se määritteli suomalaisten sijoittajien maksukäyttäytymistä edellisiin vuosiin verraten. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan alkoi helmikuussa, ja siitä huolimatta suomalaiset sijoittivat maaliskuun aikana yli 650 miljoonaa euroa pörssinoteerattuihin osakkeisiin. Hyökkäyssodan lisätessä epävarmuutta sijoitusmarkkinoilla on hieman outoa, että sijoitettujen maksujen määrä nousi esimerkiksi verrattuna

vuoteen 2021. (Aaltonen 2022.) Sijoittamisessa perusperiaate on maltillistaa sijoituskohteita epävarmoina aikoina ja puolestaan lisätä tuotto-odotusta sekä riskiä markkinatilanteen ollessa vakaampi. Nikula (2023) epäilee sijoittajien maksujen korotusta eritoten korkeampirikosten osakekohteiden osalta epävarmassa markkinatilanteessa. Näistä alkuvuoden sijoitusmaksuista lähes kolmasosa kohdistui ulkomaalaisiin osakkeisiin. Maaliskuun kurssien laskun jälkeen tilanne muuttui. Osuuksien arvo tippui maaliskuun loppuun mennessä yli 6 miljardia euroa. Arvon aleneminen jatkui epätasaisena lähes kokovuoden ajan. Aaltonen (2022) esittää tähän syyksi sijoittajien pelon lisäarvon alenemisesta. Kuviossa 4 tutkitaan suomalaisten kotitalouksien sijoituksia pörssinoteerattuihin osakkeisiin.

Kuvio 4: Suomen kotitalouksien sijoitukset osakkeisiin maaliskuussa 2022 (Suomen Pankki 2022)

Kuviota 4 tutkiessa nähdään suomalaisten sijoittamiskäyttäytymistä osakesijoituksia kohtaan vuoden 2019 ja 2022 välillä. Yhtenäistä vuosien välillä on niiden sijoitusten määrän epätasaisuus. Korkeimmat piikit sijoittuvat tietyille ajanjaksoille, jotka ovat alkukevät ja keskikesä. Muuten sijoituskäyttäytyminen oli melko tasaista kaikilla omaisuuslajeilla ja sijoitusmuodoilla. Laitinen (2015) esitti vuonna 2015 suomalaisten sijoittavan mieluummin pankkitililleen kuin mihinkään muualle. Hän kertoo tämän olevan enemmänkin säästämistä kuin sijoittamista. Investiumin laatiman kyselyn mukaan 32 % suomalaisista kertoi pelkäävänsä sijoittamista. Tätä lukua voidaan pitää huolestuttavana. Alla olevassa kuviossa tutkitaan tarkemmin pörssinoteerattujen osakkeiden markkina-arvoa. Kuviota 5 tutkiessa huomataan tiettyjen vuosien sisältävän poikkeavia laskuja, vuoden 2022 kuulussa näihin poikkeaviin vuosiin.

Kuvio 5: Pörssinoteerattujen osakkeiden arvon lasku vuonna 2022 (Suomen Pankki 2022)

Pörssinoteerattujen osakkeiden markkina-arvotaulukkoa analysoidessa, on selvästi esillä osuuksien arvon vaihtelut. Vaikka markkinoilla muutoksia tapahtuu jatkuvasti ja sijoituskohhteiden arvo heittelee, on pitkällä aikavälillä sijoitusten arvo kehittynyt positiivisesti. Prosentuaalisesti katsottuna arvon laskua vuodesta 2021 vuoteen 2022, on lasku toki ollut suuri. Monesti sijoittajan kärsivällisyyttä mitataan tällaisina hetkinä. Syyskuussa 2022 listattujen pörsiosakkeiden arvo oli noin 265 miljardia euroa, joka oli 21 % vähemmän kuin vuonna 2021. (Suomenpankki 2022.)

4.2 Sijoitusten hajauttamisen tärkeys ajoituksen ja sijoituskohteiden osalta

Hajauttaminen on sijoittamisen kulmakiviä. Hajauttamista on esimerkiksi sijoituskohteiden omaisuuslajien välinen ja aikamääreinen hajauttaminen. Reiniuksen (2022) mukaan säännöllinen kuukausisijoittaminen on kannattavaa myös markkinatilanteen ollessa laskussa. Sijoitusten hajauttaminen myös ajallisesti pienentää sijoittamisen riskiä. Sijoittamalla joka kuukausi säännöllisesti, sijoitukset ajoittuvat sekä nousuihin että laskuihin. Tämä tarkoittaa sitä, että pitkällä aikavälillä sijoitusta ostetaan keskimäärin oikeaan markkinahintaan. Säästämällä kuukausittain vältetään riskiltä, ettei sijoittamista tapahdu ainoastaan kurssien ollessa huipussaan. (Kukkasniemi 2022.) Aikariskin saa poistettua jakamalla sijoitettavan summan esimerkiksi vuosittain, puolivuositain tai neljännesvuosittain. (Puttonen & Repo 2011, 134.)

Inflaation jyllätessä ja talouden heiluessa varsinkin piensijoittajien mielessä tilanne kiristyy. Inflaation ollessa voimakasta, kuten se vuonna 2022 oli, varojen säilyttäminen pankkitilillä ei ole kannattavaa. Kivipelto (2022) esittää säännöllisen kuukausisijoittamisen olevan myös hänen henkilökohtainen ratkaisunsa. Pitkäaikaisessa sijoittamisessa ei kannata kiinnittää liikaa huomiota juuri sen hetkiseen tilanteeseen. Kukkasniemi (2022) uskoo pitkän aikavälin

sijoittamisen olevan tärkeää. Sijoitus- ja eläkevakuutuksien ollessa pitkäaikaisen sijoittamisen muotoja, suurimmat tappiot syntyvät sijoitussuunnitelman katketessa esimerkiksi juuri makssuunnitelman keskeyttämisellä vaikeissa markkinatilanteissa. Markkinatilanteen ollessa laskussa on hyvä huomata, että tänä aikana tehdyt lisäsijoitukset tai maksut ovat myös hinnoiteltuna alhaiset. Tällöin markkinatilanteen normalisoituessa on niiden arvo jo noussut merkittävästi. Kivipelto (2022) kirjoittaa, että sijoittamisessa osuuksien ostamisen ja myymisen eli realisoinnin arvojen erotus on ainut asia mikä merkitsee. Se, missä sijoitusten arvo käy esimerkiksi nousu- tai laskumarkkinatilanteissa ei ole käytännön väliä lopputuloksen kannalta.

Järvinen (2022) esittää maailmantilanteen vaikutusta markkinoihin vuonna 2022. Koko maailmaa heiluttanut Covid-19 pandemian hellittäessä vuoden 2022 tammikuussa oli markkinoilla toive maltillisesta vuodesta. Toisin kuitenkin kävi. Venäjän hyökätessä Ukrainaan helmikuussa 2022 ja pandemian jatkuessa olivat sijoittajat taas uuden haasteen edessä. Inflaation ja Keskuspankkien nostaessa ohjauskorkoa oltiin lähes mahdottoman tilanteen edessä. He jatkavat, että sijoitus- ja eläkevakuutusasiakkaiden sijoituskohte sisältää usein perinteisesti korkopereiteita sekä osakkeita. Viimevuosien aikana erityisesti Suomessa ja Euroopassa pitkäaikaissijoittajat ovat tottuneet korkosijoitusten mataliin tuotto-odotuksiin. Tämä on lisännyt osakepainon osuutta sijoituskohteissa. Viimeisen viiden vuoden aikana on nähty useita tilanteita, joissa markkinalaskujen jälkeen on rynnätty takaisin osakkeiden pariin nopean tuottonousun perässä. Tämä sama kaava ei toiminut vuonna 2022. Lainakoron hinta on noussut ja tilanne on lähes finanssikriisin kaltainen. (Kukkasniemi 2022.)

Kukkasniemi (2022) kirjoittaa, että vuoden 2022 osakesijoitusten arvon osalta, ettei tämä reagoinut samalla tavalla markkinatilanteeseen verrattaessa vuosiin 2021 ja 2020. Reagointia kyllä tapahtui, mutta se oli hitaampaa. Sijoitusvakuutuksessa haltija on oikeutettu nostamaan varat pois sijoituksessa milloin tahansa. Markkinoiden lasku on houkuttanut monia nostamaan varat säästötilille. Tilannetta on tarkasteltava juuri oman taloudellisen tilanteen mukaan. Mikäli sijoitusvakuutuksesta on tarkoitus nostaa varoja seuraavan vuoden aikana, on lisäsijoitusten tekeminen ja sijoituskohteiden muuttaminen riskialtis vaihtoehto. Eläkevakuutuksessa on puolestaan verottajan määrittelemä nostoaika. Eläkevakuutuksessa nostoajankohta määräytyy asiakkaan iän mukaan. Tyypillinen eläkevakuutusvarojen nostoaika on ikävuosien 63-70 välillä. Eläkevakuutuksessa on suositeltavaa pitäytyä omassa henkilökohtaisessa suunnitelmassa. Varoja, jotka on tarkoitus realisoida esimerkiksi yli 7-vuoden päästä, on pitkän aikavälin säännöllisellä sijoittamisella iso vaikutus koko sijoitussalkun arvoon. On hyvä muistaa, että sijoitusmaailma on nähnyt kriisejä monesti aikaisemminkin. (Järvinen 2022.)

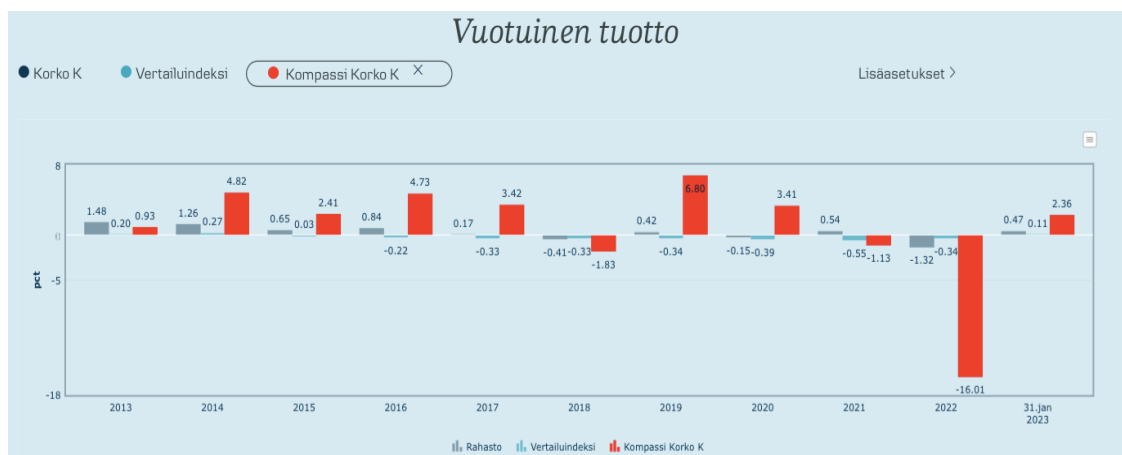
4.3 Tuotto- ja riskisuhde vakuutusten välillä

Sijoittamisessa positiivinen tuotto on tärkeää itse sijoittajalle, mutta myös sijoituspalveluja tarjoavalle yritykselle. Kun asiakkaan sijoitukset tuottavat, syntyy tällöin tuottoa myös palveluntarjoajalle. Eläke- ja sijoitusvakuutusten ollessa pitkäaikaisia ja täten hyvin keskenään verrattavia sijoittamisen välineitä, on hyvä tutkia niiden eroja tuottojen ja riskien puolesta. Tuotto-odotus kulkee rinnakkain riskin kanssa. Riskin mahdollisuus on aina hyvä ottaa huomioon, mutta siltä ei voi ikinä välttyä. (Alhonsuo, 2009, 78.)

Sijoitustoiminnassa on aina riskejä, mutta niiden toteutumista voi pyrkiä välttämään järkevillä sijoitusratkaisuilla. Tyypillisesti yleinen ja tunnettu markkinariski tarkoittaa osake-, korko- tai valuuttariskejä. Näitä riskejä syntyy pääsääntöisesti jonkun varallisuuserän merkittävästä hinnanmuutoksesta. Sijoitettavien summien määrä on sopeutettava omaan henkilökohtaiseen tilanteeseen. Sijoittamista tehdessä on oltava tavoitteet selvillä, jotta sijoitus voi olla paras mahdollinen ja omia toiveita vastaava. (Parviainen 2012, 41.)

4.4 Mitä on korkorahastoihin sijoittaminen?

Seuraavassa vertaillaan tyypillisiä eläke- ja sijoitusvakuutuksen sijoituskohteita. Matalan tuotto- ja riskiodotuksen kohteita ovat muun muassa Danske Invest Korko Kasvu ja Danske Invest Kompassi Kasvu. Molemmat sijoituskohteet ovat rahastoja, joissa varat sijoitetaan erilaisiin korkokohteisiin. Korkosijoittamisella pyritään hakemaan maltillista tuottoa pienellä riskitasolla. Matala riskitaso ei kuitenkaan tarkoita sitä, että negatiivista tuottoa ei voisi tulla ollenkaan, niin kuin alla olevasta kuvasta huomaamme. Kuviossa 6 verrataan korkosijoitusten arvoa pitkällä aikavälillä. (Danske Invest 2023.)

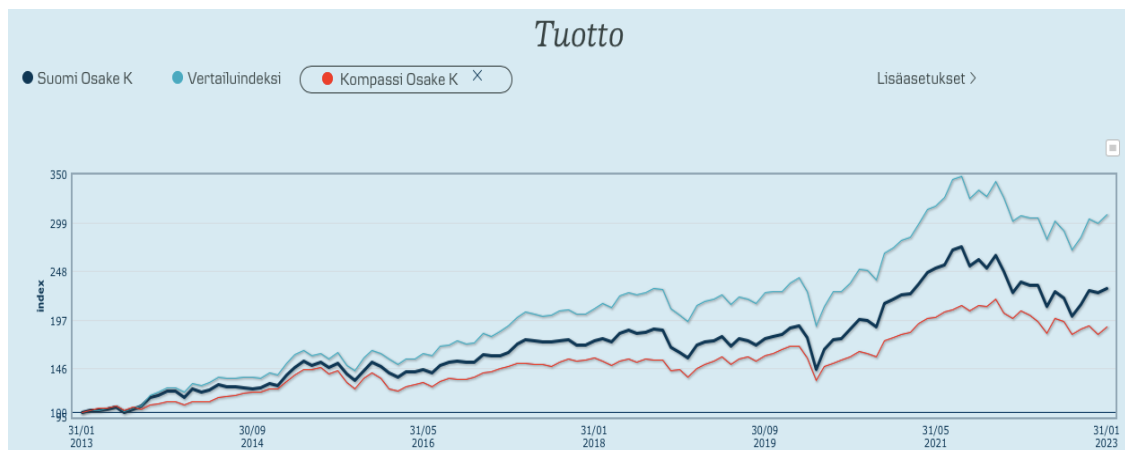

Kuvio 6: Danske Invest Korko K ja Danske Invest Kompassi K tuotto 2013-2022. (Danske Invest 2023)

Kuviossa 6 sijoituskohteiden Danske Invest Korko K ja Danske Invest Kompassi K toteutunut tuotto kymmenen vuoden ajalta. Korko K kohde (harmaa väri) on sijoitettu hajautetusti erilaisiin korkoinstrumentteihin, joissa sijoitusaika on pääsääntöisesti alle kuusi kuukautta. Kompassi Korko K (punainen väri) on taas pitkäaikainen korkosijoitus. Näitä kahta korkosijoituskohdetta verratessa huomataan, että pitkäaikaisissa korkopapereissa on ollut tasaisesti vuosittain korkeampi tuotto, mutta vuosi 2022 oli merkittävän paljon heikompi Korko K kohdelle. (Danske Invest 2023.) Keskimääräinen vuosituotto kohteilla on ollut maltillinen 0,38 %. Pukka (2023) esittää vuodella 2022 olleen negatiivinen vaikutus kaikkiin omaisuuslajeihin. Viime vuoden suurista korkomarkkinatiputuksista huolimatta korkosijoittamisen kuuluu olla osana sijoittajien portfolioa. Myös hajauttaminen sekä lyhyt- että pitkäaikaisiin korkopapereihin on nykytilanteesta huolimatta perusteltua. Todellinen tuotto kymmenen viimeisen vuoden aikana korkokohteiden välillä oli hyvin marginaalinen. Tämä vahvistaa näiden kahden korkosijoittamisen hajautuksen tärkeyttä sekä sijoittamisajankohdassa että itse sijoituskohteen valinnassa.

4.5 Osakerahastosijoittamisen mahdollisuudet ja riskit

Osakkeisiin painotetuissa rahastoissa kuten Danske Invest Suomi Osake Kasvu ja Danske Invest Kompassi Osake Kasvu varat sijoitetaan suomalaisiin ja kansainvälisiin rahastoihin, joista ne sijoitetaan osakemarkkinoille. Sijoittamalla osakekohteisiin pyritään hakemaan korkeampaa tuottoa, mutta huomioitavaa on tällöin myös riskitason nousu. Lyhyellä duraatiolla eli takaisin maksuajalla rahastojen arvovaihtelu voi olla erittäin suurta, jonka vuoksi sitä suositellaan pitkän ajan sijoituksena. Normaaliin osakekauppaan verrattuna rahastosijoittaminen on turvallisempi keino, koska rahasto itsessään hajauttaa kohteet moneen eri osakekohteeseen. (Sijoittaja.fi) Kuviossa 7 vertailussa ovat kaksi Danske Investin osakerahastoa.

Kuvio 7: Danske Invest Suomi Osake ja Danske Invest Kompassi Osake K tuotto 2013-2023.
(Danske Invest 2023)

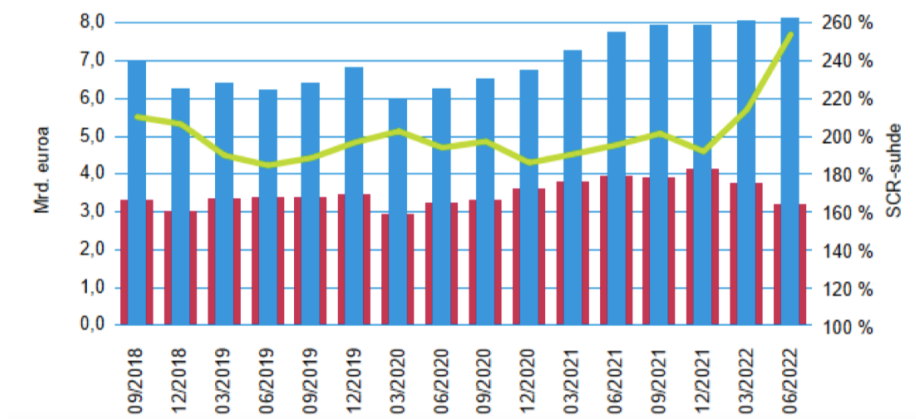
Kuviossa 7 osakerahastojen tuottoa kymmenen vuoden ajalta. Kuvio kertoo molempien osakerahastojen tasaisesta ja nousevasta tuotosta vuosittain. Keskimääräinen tuotto prosentti näillä kahdella kohteella aikavälillä vuosina 2013-2023 oli 8,72 %. Muutokset osuuksien arvoissa ovat lähtökohtaisesti isompia kuin korkorahastoissa. Osakerahastot ovat tuottaneet paljon voittoa pitkää aikaväliä tarkastellen vuoden 2022 markkinalaskusta huolimatta. Viitatus tulokset on laskettu oletussummalla, joka on sijoitettu ajankohdassa 01/2013. (Danske Invest 2023.) Voidaan siis todeta, että pitkäaikaisessa sijoittamisessa osakerahastokohteisiin sijoittaminen on kannattavampaa kuin vastaaviin korkorahastoihin sekä itse yksityissijoittajalle että rahastopalveluntarjoajalle.

5 Vuoden 2022 vaikutus henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen ja kannattavuuteen?

Helmikuussa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikutti suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden toimintaan varsinkin yleisen markkinalaskun muodossa. Vuoden ensimmäisen puoliskon lopulla alkoi inflaation tuomaa vakuutuskehityksen toiminnan hidastumista sekä suuressa määrin varojen nosto vakuutussopimuksilta. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on iso osa koko yhtiön toimintaa ja se myös eroaa tyypillisestä sijoitusyhtiön tekemästä liiketoiminnasta. Seuraavissa kappaleissa käsitellän henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta.

5.1 Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Vaikka liiketoiminta itsessään hidastui ja vaikeutui vuonna 2022, vakavaraisuusaste henkivakuutusyhtiöillä sen sijaan kasvoi korkotason noustessa ja näin vastuuvelan laskiessa. Vastuuvelan laskiessa myös sijoitustappiosta johtunut oman varallisuuden lasku kompensoituu ja yhtiöiden kannattavuus heikkenee. Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden liikevoitto ennen veroja oli vuonna 2022 noin 344 miljoonaa euroa. Lasku vuoteen 2021 verraten oli huima, noin 46,7 %. Kuviossa 8 tutkitaan suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusastetta, koska sillä on iso vaikutus yhtiöiden sijoitustoiminnan rakenteeseen. (Lukjanov 2022.)

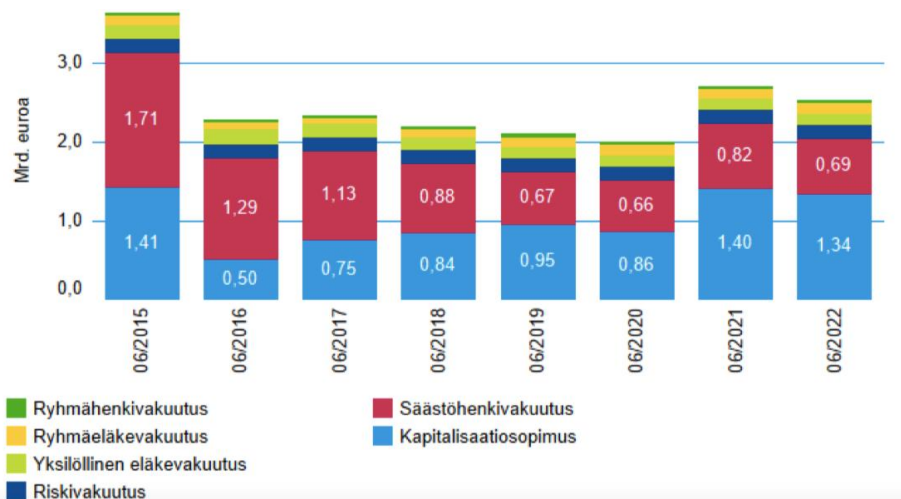
Kuvio 8: Suomalaisen henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusaste SCR-mittarilla. (Finanssivalvonta 2022)

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusaste mitataan taseen varojen ja velkojen erotuksesta. Kuviossa 8 on esitetty henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden kehitystä neljän vuoden ajalta. Kuviosta huomataan, että omavaraisuusaste on kasvanut tasaisesti vuosittain. Vakavaraisuuspääomavaatimus SCR (vakavaraisuuspääomavaatimus) taas mittaa sen pääoman määrän, joka 99,5 %:n todennäköisyydellä riittää kattamaan henkivakuutusyhtiön kaikki velvoitteet seuraavan 12 kuukauden ajan. SCR lasketaan monen eri riskikomponentin mukaan. Henkivakuutus-toiminnassa on olemassa monia riskejä ja sen takia yhtiön taseessa on aina oltava riittävä varallisuus kattamaan mahdolliset kulut. Näihin riskeihin kuuluu esimerkiksi markkinariski, korko- ja osakeriski, kiinteistöriski ja valuuttariski. Kun yhtiöiden sijoitukset tekevät tappiota, kuten vuonna 2022, näiden jäljelle jäävä määrä sisältää aiempaa vähemmän tappioriskiä, joka taas huomioidaan SCR-mittauksessa. Myös muita riskejä vakuutustoimintaan liittyen on ilmennyt viimeisten vuosien aikana. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) kesällä 2022 julkaisemassa raportissa oli huomio kiinnittynyt erityisesti kyberturvallisuuteen. EIOPAn tekemän kyselyn mukaan kyberturvallisuus on isompi huolenaihe henkivakuutusyhtiölle, kuin esimerkiksi vakavaraisuuteen tai kannattavuuteen liittyvät riskit. (Lukjanov 2022.)

5.2 Maksutulot laskivat Q1 jälkeen, inflaation vaikutus vakuutuksien kysyntään

Henkivakuutusyhtiöiden maksutuloissa näkyi lasku erityisesti vuoden toisella kvartaalilla. Laskua vuoden ensimmäiseen neljännekseen tuli 6,3 %. Maksutulosten pudotus näkyi erityisesti uusien sopimusten kanssa. Korkea inflaatio näkyy henkivakuutusyhtiöiden toiminnassa muutenkin kuin sijoitustoiminnan osalta. Kun vakuutuksen ottaneilla asiakkaila kuluu rahaa elämän perustarpeisiin, laskee se mahdollisuuksia tehdä lisäsijoituksia esimerkiksi eläke- tai sijoitusvakuutuksiin. Suomessa säästämisaste on ollut maltillisessa nousussa viimeisten vuosien aikana. Näin ollen on asiakkaiden halukkuus pitkäaikaisiin sijoittamiseen muotoihin laskenut.

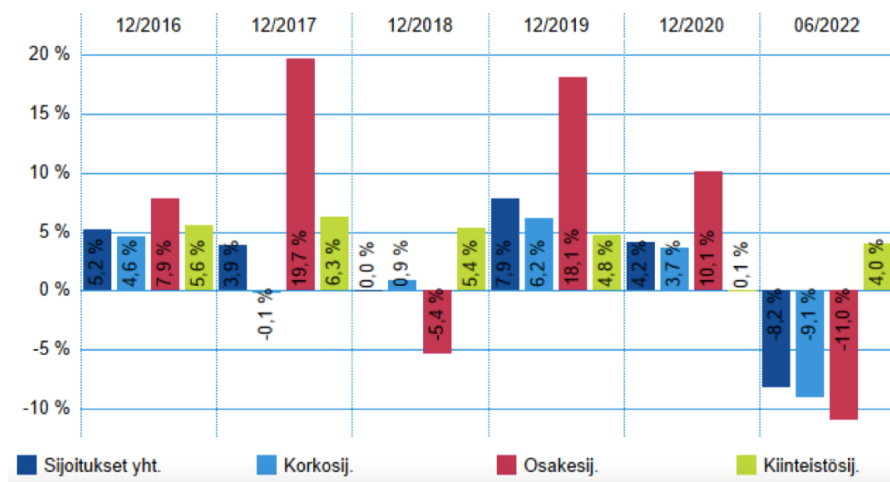
Inflaation vaikutus näkyy myös vakuutusten hinnoittelussa. Vakuutuksien sisältäessä henkivakuutukset, jotka ovat sidottuina esimerkiksi lainaturvatuotteisiin, vaikuttaa se negatiivisesti henkivakuutuksien maksutuloihin. Kuviossa 9 verrataan henkivakuutusyhtiöiden maksutuloja vuosilta 2015-2022. (Lukjanov 2022.)

Kuvio 9: Henkivakuutusyhtiöiden maksutulot 06/2015-06/2022. (Finanssivalvonta 2022)

Kuviota 9 tutkittaessa huomataan, että maksutuloissa ei ole suuria muutoksia, vaikka ajanjakso sisältää vaikeita vuosia laajalti. Vuonna 2015 henkivakuutusyhtiöiden tarjoamat tuotteet olivat kovalla kysynnällä, mikä näkyy selvästi korkeimpina maksutuloina. Vuoden 2015 jälkeen maksutulot ovat laskeneet nykyiselle tasolle. On huomioitava, että vaikka kuviossa mainittujen vakuutuksien maksumäärät ovat laskeneet, tapahtuu sijoittamista nykyään yleisellä tasolla jopa enemmän kuin vuonna 2015. Nykyaikana muun muassa sijoittaminen digitaalisesti on kasvanut ja sitä suosivat varsinkin nuorempi sukupolvi. (Yli-Korhonen 2022.)

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitustuotot tippuivat markkinaa mukailleen vuoden ensimmäisellä puoliskolla yli 8 %. Korkojen nousu ja osakesijoitusten arvon lasku tekivät sijoittamisesta erittäin vaikeaa. EIOPA on pitänyt varsinkin korkotason nousua erittäin vahingollisena vakuutusyhtiöille. Vaikka henkivakuutusyhtiöiden osaketuotot vuodelta 2022 olivat noin 11 % tappiollisia, maailman osakeindekseihin verrattuna ne pärjäsivät kohtuullisen hyvin. Verratessa esimerkiksi kotimaiseen OMXH 25 indeksiin oli sen tuotto 20 % negatiivinen vuonna 2022. Korkosijoituksia on vaikea vertailla indekseihin nähden, koska henkivakuutusyhtiöt käyttävät myös suojaavia johdannaisia korkosijoituksissaan. Kuviossa 10 tutkitaan tarkemmin henkivakuutusyhtiöiden sijoitustuottoja eri omaisuuslajien välillä. (Lukjanov 2022.)

Kuvio 10: Henkivakuutusyhtiöiden sijoitustuotot 6 vuoden aikavälillä. (Finanssivalvonta 2022)

Kuviota 10 tutkittaessa huomataan markkinoiden vaikutus kaikkiin vakuutusyhtiöiden tarjoamiin sijoitusten omaisuuslajien tuottoihin. Vuoden 2022 luvut poikkeavat huomattavasti edellisistä vuosista. Kuvio auttaa hahmottamaan, miten vuoden 2022 negatiiviset vaikutukset vaikuttivat niin laajalti lähes kaikkiin omaisuuslajeihin. Suomalaiset henkivakuutusyhtiöt kestävät lyhyellä aikavälillä heikkojakin ajanjaksoja. Negatiiviset sijoitustuotot laskevat vastuuvelan määrää, sillä iso osa vastuuvelasta on peräisin sijoitusvakuutuksista. Toistuvat tappiolliset vuodet toki eivät ole liiketoiminnan kannalta suotavia, koska tällöin yhtiöiden omat taseeseen varat alkavat vähentyä. Vakuutusyhtiöillä on aina oltava taseessa enemmän varoja kuin velkoja. (Lukjanov 2022.)

Vakuutusyhtiöille suurin vaarantekijä on ollut vuoden 2008 finanssikriisin aikainen nopea korko- ja osaketuottojen lasku. Huomattavaa on, että kaikilla suomalaisilla henkivakuutusyhtiöillä oli kokonaisuudessaan negatiivinen tuotto vuodelta 2022, mutta silti positiivinen kiinteistösijoitustuotto. Tämä johtuu pitkälti siitä, että vakuutusyhtiöiden on sijoitettava erittäin maltillisesti sellaisiin kiinteistökohteisiin, joista rahan arvon realisointi on vaikeampaa ja kestää pidempään. Kiinteistösijoituksien erikoisuus myös piilee siinä, että niillä ei ole jatkuvaa markkina-arvoa, vaan yhtiöiden on itse jatkuvasti arvioitava niiden markkina-arvoa. (Lukjanov 2022) Venäjälle tehtyjen pakotteiden vaikutus näkyy myös vakuutusyhtiöiden sijoittamisstrategiassa. Henkivakuutusyhtiöiden sijoittaminen Venäjälle vuonna 2022 ennen pakotteita koostui pitkälti rahastosijoittamisesta. Rahastosijoitusten määrä kesäkuussa 2022 oli alle tuhan nesosan kaikista vakuutusyhtiöiden sijoitusosuuksista, mitä voidaan pitää hyvänä asiana. Henkivakuutussektorilla Venäjälle syntyneiden pakotteiden määrääminen ei näkynyt yhtä suuresti kuin normaalilla sijoitusmarkkinalla. Suurimmat vaikutukset sijoitustuotoissa näkyivät sellaisten yritysten sijoituskohteissa, jotka ovat erityisen riippuvaisia itämaisesta energian tuotannosta. (Heikkilä 2022.)

6 Mitä eroa on eläke- ja sijoitusvakuutuksella?

Eläke- ja sijoitusvakuutus ovat molemmat pitkäaikaisia sijoittamisen muotoja. Molempien vakuutuksien tavoitteena on tehdä tuottoa pitkän aikavälin sijoittamisella. Vaikka tavoitteet ja perusteet ovat hyvin saman tyyppisiä, on niissä kuitenkin myös paljon eroja. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi näitä eroja ja tutkitaan molempien hyötyjä sekä mahdollisia haittoja.

6.1 Eläkevakuutuksen tarpeellisuus yksityishenkilölle

Eläkevakuutus on keino lisätä taloudellista turvaa ja vakautta eläkeaikaa varten. Se on pitkäaikainen säästämisen ja sijoittamisen keino, jonka avulla pystyy täydentämään lakisääteistä eläkettä ja tätä kautta lisäämään taloudellista turvaa eläkeajalle. Eläkevakuutuksen tavoite on saavuttaa sijoitetulle pääomalle tuottoa pitkän sijoitusajan ja laadukkaiden sijoituskohteiden avulla. Eläkevakuutukseen pystyy sijoittamaan kertsijoituksena tai säännöllisesti kuukausittain. Sijoitettava summa on tärkeää sovittaa oman elämän- ja taloudellisen tilanteen mukaan. Eläkevakuutuksen maksuja pystyy vähentämään omassa henkilökohtaisessa verotuksessa vuosittain aina 5000 euroon asti. Vähennettävä prosenttiosuus maksuista kalenterivuoden aikana on 30 %. Eläkevakuutusta maksetaan aina vakuutuksen ottajalle, eikä tätä ole mahdollista muuttaa sopimuksen aikana. (Mandatum Life 2023, 1.)

Eläkevakuutuksessa varat ovat lähtökohtaisesti sijoitettuna sijoitussidonnaisiin kohteisiin. Sijoitussidonnaisuus tarkoittaa sitä, että sijoitusten arvo kehittyy vakuutuksen ottajan valitsmien sijoituskohteiden arvonmuutoksen mukaan. Eläkevakuutus on pitkäaikainen sijoitusmuoto, jolle tyypillinen sopimusaika on noin 20 vuotta. Pitkä sijoitusaika mahdollistaa positiivisen tuotto-odotuksen. Mutta kuten vuosi 2022 osoitti, myös negatiivisen tuoton vuosia mahtuu mukaan. Pitkällä aikavälillä katsottuna eläkevakuutus on kuitenkin tuottoisa ja hyödyllinen sijoitusmuoto eläkepäiviä varten. Eläkevakuutuksen tarkoitus on lisätä taloudellista turvaa eläkeaikaa varten. Tulotaso aktiivisen työelämän ja ansioeläkkeen välillä on suuri ja juuri tätä eroa eläkevakuutus on tarkoitettu paikkaamaan. (Mandatum Life 2023, 1.) Kuviossa 11 käsitellään kirjoittajan omaa pohdintaa eläkevakuutuksen vahvuuksista ja heikkouksista.

ELÄKEVAKUUTUS

Vahvuudet

- Lisää taloudellista turvaa eläkeajalle
- Vähennettävää verotuksessa 5000€ asti/vuosi
- Henkivakuutus mukana
- Pitkä sijoitusaika -> mahdollisuus hyvään tuottoon

Heikkoudet

- Varat ei nostettavissa ilman painavaa syytä
- Pitkä sijoitusaika – pitkä kulurakenne
- Lakiuudistukset v. 2010 & 2017

Kuvio 11: Eläkevakuutuksen vahvuudet ja heikkoudet

Eläkevakuutus on hyvä ja luotettava sijoittamisen muoto. Verotuksessa vähennettävät maksut ovat iso hyöty sijoittajalle. Pitkä sijoitusaika mahdollistaa korkean tuotto-odotuksen maltillisella riskillä. Eläkevakuutuksen heikkoutena voidaan pitää sen tiukkaa ehtoa nosto-oikeudesta. Varoja ei voi nostaa pois ilman verottajan määrittelemää pätevää syytä.

6.2 Kuinka kannattavaa on ottaa sijoitusvakuutus?

Sijoitusvakuutus on pitkäaikainen sijoittamisen muoto. Sen avulla pystyy säästämään esimerkiksi isompaa hankintaa varten tai lisäämään omaa taloudellista varallisuutta. Sijoitusvakuutusta voidaan pitää helppona sijoittamisen muotona. Vakuutuksen hoitaminen ei vaadi aktiivista seuranta vakuutuksen ottajalta. Vakuutuksen idea on kasvattaa sijoitettua pääomaa pitkällä aikavälillä. Sijoitusvakuutusten sopimusaika on aina viidestä (5) vuodesta jopa 25 vuoteen asti tilanteesta riippuen. Sijoitusvakuutuksen sijoituskohteita voi itse sopimuksen haltija muuttaa ilman mahdollisia verokuluja. Sijoitusvakuutus on vakuutuskuori, joka tarkoittaa sitä, että sijoituskohteita pystyy vaihtamaan ilman tuoton osuudesta johtuvaa pääomatuloveroseuraamusta. Yritys x tarjoaa sijoituskohteita osake- ja korkomarkkinoille. Sijoituskohteet ovat hajautettuja toimialoittain, maaosittain sekä valuutoiltaan. Hajauttaminen on sijoittamisessa tärkeää varsinkin hetkinä, milloin markkinat ovat epävarmat ja muuttuvia tekijöitä on monia. Vuosi 2022 oli juuri edellä mainitun kaltainen. (Mandatum Life 2023, 2.)

Sijoitusvakuutuksen varat ovat nostettavissa aina vakuutuksen ottajan oman tahdon mukaisesti. Vakuutus on myös luonteeltaan joustava ja sen tavoitteita pystyy muokkaamaan aina tilanteen mukaan. Sijoitusvakuutukseen pystyy säästämään kuukausittain tai

kertasijoituksilla. Sijoitusvakuutus myös sisältää aina henkivakuutuksen, joten se tuo myös läheisille turvaa kuoleman tapauksessa (Mandatum Life 2023, 2.) Sijoitusvakuutuksessa varat ovat sijoitettuna erilaisiin rahastoihin. Rahastojen etu tulee niiden helppokäyttöisyydestä ja rahan muuttamisesta. Rahan muuttamisella tarkoitetaan sitä, että rahastot ovat myytävissä tai ostettavissa jokaisena pankkipäivänä. Rahastoja ei siis ole sidottu mihinkään tiettyyn päivämäärään. Tietenkin aktiivista myyntiä harrastavalle sijoittajalle koituu myynti- ja ostokuluja, joten viikoittainen myynti ei ole lopputulemana kannattavaa. (Puttonen & Repo 2011, 36.) Kuvio 12 sisältää kirjoittajan omaa pohdintaa sijoitusvakuutuksien vahvuuksista ja heikkouksista.

SIJOITUSVAKUUTUS

Vahvuudet

- Sisältää henkivakuutuksen
- Joustava
- Säästöt nostettavissa milloin tahansa
- Omaan elämäntilanteeseen sopiva maksusuunnitelma
- Ei vaadi aktiivista seurantaa
- Ei määräaika

Heikkoudet

- Ei vähennettävissä verotuksesta
- Aktiiviset kulut
- Ei takuuta tuotosta

Kuvio 12: Sijoitusvakuutuksen vahvuudet ja heikkoudet

Sijoitusvakuutus on joustava ja helppokäyttöinen sijoittamisen muoto, joka sopii kaiken tasoisille sijoittajille. Säästöt ovat nostettavissa asiakkaan tarpeen mukaan, joten tällainen sopimus sopii myös hyvin erilaisiin elämäntilanteisiin. Sijoitusvakuutusta verratessa eläkevakuutukseen voidaan heikkoutena pitää verotuksessa hävittävää hyötyä.

7 Tutkimuksen toteutus

Tämä luku käsittelee opinnäytetyössä käytettävää tutkimusmenetelmää sekä tutkimuksen suorittamista. Tutkimuksessani käytin poikkeuksellisesti valmista dataa, joten luvun lopussa analysoin kyseistä dataa sekä käyn läpi tutkimuksen luotettavuutta yleisellä tasolla.

7.1 Tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on kvantitatiivinen. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, koska se sopii hyvin suuren tilastomäärän analysointiin. Tämän tutkimusmenetelmän valintaa puoltaa sen mahdollisuus tutkimustulosten yleistettävyyteen. Kvantitatiivien eli määrällinen tutkimus pyrkii mittaamaan ilmiöitä ja antamaan niiden perusteella yleiskuvaa ilmiöistä (Kananen 2014, 47.) Aineistonkeruumenetelmänä on käytetty erityisesti systemaattista havainnointia, jonka avulla pyritään havainnoimaan toiminnassa ilmeneviä epätyypillisyyksiä. (Leinonen 2019.) Työkokemuksen puolesta on tiedossa eläke- ja sijoitusvakuutusasiakkaiden tyypillinen maksukäyttäytyminen, joten tämän opinnäytetyön havainnointi painottuu tietoperustasta ilmeneviin poikkeuksiin.

Työtäni varten toimeksiantajalta saatiin tilastollista dataa, jota tässä tutkimuksessa analysoidaan. Tämän lisäksi tietoa on kerätty erilaisista lähteistä, joista suuriosa on tilastollista tietoa. Tutkimusmenetelmän tavoitteena on vastata tutkimuskysymyksiin, jotka pohjautuvat tutkimuksen ongelmiin. (Heikkilä 2005, 13.) Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän voidaan katsoa sopivan tähän työhön, koska analysoitava tietopohja on suurelta osin numeraalista. Määrällisessä tutkimuksessa tutkimuksen kohteena olevia asioita käsitellään numeroiden avulla. Numeraaliset tiedot analysoidaan ja tulkitaan sanallisesti. (Vilkka 2007, 14.) Seuraavassa kappaleessa käydään tarkemmin läpi tämän tutkimuksen toteuttamista.

7.2 Tutkimuksen suorittaminen

Tutkimus käynnistyi tietoperustan laatimisella (pääluvut 3-5). Tätä varten luettiin aiheeseen oleellisia artikkeleita, sekä kerättiin erilaista tilastodataa. Analysoitavaa dataa oli paljon, joten niiden kokoamisen yhtenäisiksi tilastoiksi auttoi tulkitsemisessa. Analysoitava data koostui Excel taulukosta, johon oli kerätty jokainen yksittäinen maksutapahtuma vuosien 2020-2023 väliltä. Jotta tätä materiaalia pystyttiin analysoimaan, oli se jaettava helposti tulkittavaksi eri suodattimien avulla. Näiden suodattimien avulla pystyttiin jakamaan maksutapahtumat esimerkiksi tiettyihin kuukausiin tai poikkeuksiin liittyen.

Tutkimuskysymyksenä oli selvittää vuoden 2022 vaikutukset asiakkaiden maksukäyttäytymiseroihin eläke- ja sijoitusvakuutuksien välillä. Pääsäännöstä poiketen opinnäytetyötä varten ei luotu erillistä kyselyä, koska toimeksiantajalta saadun laajan aineiston ohella tätä ei koettu relevantiksi. Tutkimus eteni tulosten analysoinnilla ja lopputulema vastasi tutkimuskysymykseen. Tutkimuksen pohjalta annettiin jatkotutkimusidea tukemaan tämän työn tuloksia.

7.3 Aineiston analyysi

Toimeksiantajan kanssa käytiin keskustelu työhön tarvittavasta aineistosta. Tutkimuskysymysten ja tavoitteiden selkeytymisen jälkeen, työtä varten kerätty aineisto koottiin yhdeksi tiedostoksi, mikä helpotti sen käsittelyä. Excel tiedostossa oli kaikki yrityksen x 2020-2022 toteutuneet maksutapahtumat eläke- ja sijoitusvakuutuksiin. Käsiteltävää aineistoa oli siis lukuisien Excel sivujen verran.

Aineistoa analysoitiin sekä kappale- sekä euromääräisesti. Maksutapahtumia vertailtiin ajanjaksoittain sekä sen hetkiseen markkinatilanteeseen. Vertailua tehdessä esille nousi oleellisia huomioita esimerkiksi syksyllä 2022 alkaneen inflaation nousun johdosta. Nämä olivat juuri niitä vastauksia, jotka vastasivat opinnäytetyön tutkimuskysymykseen.

7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys

Tutkimusta voidaan pitää luotettavana ja hyödyllisenä yritykselle x. Tutkimuksen taustatyönä käytetyt lähteet ovat ammattimaisia ja itse tutkimuksen kohteena oleva materiaali on saatu suoraan toimeksiantajalta, joten sitä voidaan pitää luotettava. Tutkimusta varten kerätty taustatieto on aiheeseen liittyvää ja oleellista. Oikean pohjan luominen tutkimukselle myös auttoi saavuttamaan tieteellisen ja perusteellisen tutkimustuloksen.

Tutkimuksen validiteetti on hyvä, sillä tutkimusmenetelmä vastaa tutkittuun kysymykseen. Mahdollisuus tutkimuksen virheellisyyteen on pieni, sillä kyselylomakkeen sijasta hyödynnettävänä oleva materiaali on faktaperusteista dataa. (Taanila 2019.) Näin ollen tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti ovat hyvät.

Toimeksiantajan mukaan tutkimus toteutettiin tavoitteiden mukaisesti ja sallitun aikamäärän sisällä. Toimeksiantajalta saatua aineistoa voidaan pitää pätevänä, sillä samoja huomioita oli löydettävistä myös muista käyttämistä lähteistä. Myös muilla kansallisilla henkivakuutusyhtiöillä oli yritys x:n kaltoin haasteita vaikeasta markkinasta johtuen. Tutkimusta ja sen tulosta voidaan pitää pätevänä laadukkaan ja laajan lähdevalikoiman ansiosta.

8 Tulokset

Tässä kappaleessa keskitytään tutkimuksen tuloksiin. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla, eli maksutapahtumia vertailtiin tilastollisia menetelmiä hyödyntäen. Yritykseltä x saatu data sisältää kaikki maksutapahtumat vuosien 2020-2022 välillä.

Aineisto tiivistetään sekä numeraaliseksi että sanalliseksi tietopohjaksi. Tässä kappaleessa tuodaan esille teoreettinen viitekehys maksukäyttäytymiseen liittyen.

8.1 Tutkimustulokset maksutapahtumista vuodelta 2022

Tässä opinnäytetyön luvussa tarkastellaan Yrityksen x eläke- ja sijoitusvakuutuksiin tulleita maksusuorituksia. Nämä kaksi sopimusmuotoa valittiin tutkimuksen kohteeksi, koska ne ovat vaikuttava osa yrityksen liiketoimintaa ja tulosta. Maksutapahtumia tullaan tutkimaan sekä ajallisen muodon pohjalta että kappale- ja euromäärien osalta. Koska tutkimuksen päätavoite on selvittää, mitä vaikutuksia vuoden 2022 markkinalaskulla oli, on käytettävä menetelmä kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimusmenetelmä tavoittelee tutkittavien kohteiden erottuvuuk-sien ja yhtäläisyyksien tunnistamiseen, jonka avulla se johtaa keskeisen teorian hahmottami-seen. (Puusa & Juuti 2020, 201.)

Tutkimusta tehdessä selviää, että eläkevakuutukseen maksettiin vuonna 2022 maksusuunnitel-man mukaisesti eli 12 kertaa vuoden aikana yhteensä 18,4 miljoonaa euroa. Eläkevakuutuk-seen on mahdollista tehdä myös satunnaisia maksuja ilman aktiivista maksusuunnitelmaa. Ky-seisiä maksuja tuli vuoden 2022 aikana noin 7,0 miljoonan euron arvosta. Summat vaihtelivat 30 euron ja 5000 euron välillä. Mielenkiintoinen huomio on se, että vuoden 2022 ensimmäi-sellä puoliskolla tammikuusta kesäkuuhun näitä ilman maksusuunnitelmaa olevia maksuja tuli yli puolet enemmän kuin vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Voidaan siis todeta, että alkusyk-systä alkanut energian hintojen nousu ja inflaation kiihtyminen vähensi eläkevakuutusmaksu-jen säännöllisyyttä loppuvuodesta. Säännöllisestä maksusuunnitelmasta kiinni pitäneiden määrä luonnollisesti pysyi samana läpi vuoden. Eläkevakuutuksessa maksusuunnitelmasta pi-detään siis kohtalaisella tasolla kiinni, vaikka markkinatilanne aiheutti epävarmuutta sijoitta-jille.

Sijoitusvakuutukseen maksusuunnitelman mukaisia suorituksia tuli 9,5 miljoonaa euroa. Tässä oli hieman laskua aiempiin vuosiin verraten. Sijoitusvakuutuksen hieman keveämpi sopimuspo-litiikka luo sille helpommin lähestyttävän maksutapahtuman. Se mahdollistaa nopeamman si-joitusten lunastuksen, joten siihen on myös luonnollista tehdä isompia kertasijoituksia. Sijoi-tusvakuutukseen maksettiin 9,5 miljoonaa euroa maksusuunnitelman mukaisesti, kun puoles-taan epäsäännöllisiä maksuja tuli 33,9 miljoonaa euroa. Summa oli huomattavasti pienempi kuin vuonna 2021, mutta silti epäsäännöllisen aikahajautuksen sijoittajia oli huomattavan pal-jon. Sijoitusvakuutuksessa oli sama ilmiö maksuajankohdan puolesta. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla maksuja tuli kappalemäärällisesti yli tuplasti enemmän loppuvuoteen verraten. In-flaatio ja markkinoiden lasku on siis hidastanut maksukäyttäytymistä huomattavasti vuoden 2022 jälkimmäisellä puoliskolla molempien vakuutusten osalta. Palveluiden ja tuotteiden kal-listuminen vähensi sijoittajien maksuvoimaa, joka heijastuu myös suoraan sijoitusten

määrään. (Lehtinen 2022.) Kuviossa 13 kirjoittaja vertaa sijoitus- ja eläkevakuutuksen toteutuneita maksusuorituksia vuodelta 2022.

Kuvio 13: Sijoitus- ja eläkevakuutuksen maksut vuonna 2022

Yhteenvetona vuoden 2022 maksukäyttäytymisestä voidaan todeta, että luvut laskivat edelliseen vuoteen verrattuna ja erityisesti sijoitusvakuutuksen maksusuunnitelman mukaisia maksuja tuli suhteessa vähemmän. Hieman ihmeellisenä voidaan pitää sijoitusvakuutusten epäsäännöllisten maksujen ajankohtaa. Suurin osa maksuista tuli vuoden ensimmäisellä puoliskolla, jolloin esimerkiksi rahastojen arvo ei ollut vielä ehtinyt laskea alimpiin lukemiin. Toki on selvää, että markkinan alhaisinta hetkeä on todella vaikea ennustaa. Eläkevakuutuksessa maksusuunnitelmaa taas noudatettiin tasaisesti aiempien vuosien kaltaisesti. Tämä on positiivinen huomio ja se vahvistaa asiakkaiden halua varmistaa omiin menoihin sopiva tulotaso myös eläkeajalle, vaikka markkinatilanne olisi sillä hetkellä vaikea ja sijoitusten sen hetkinen arvo laskisi voimakkaasti. Maksusuunnitelman ylläpitäminen ja säännöllinen sijoittaminen on varmin tapa minimoida suurimmat sijoitukset väärään markkinahetkeen.

8.2 Vuoden 2021 positiivisen markkinan näkyminen maksutapahtumissa

Jotta vuoden 2022 markkinatilanteen negatiivisen muutoksen vaikutuksista saadaan parempi kuva, on sitä syytä verrata aikaisempiin vuosiin. Vuonna 2021 koronaviruspandemia oli vielä vahvasti läsnä. Rajoituksia ja kieltoja oli sekä maailmalla että suomessa voimassa, jotka tietenkin vaikuttivat paljon yritysten toimintaan ja sitä kautta myös ihmisten arkeen. Mutta vuosi 2021 oli markkinoiden osalta erittäin positiivinen, mikä loi uskoa vaikean koronatilanteen selvittämisestä. Vuoden 2021 maksutapahtumia eläkevakuutuksen osalta tutkittaessa säännöllisiä maksuja tuli noin 18,1 miljoonaa euroa, kun taas ilman maksusuunnitelmaa olevia maksuja kertyi yhteensä 7,9 miljoonaa euroa. Eli säännöllisiä maksuja oli euromääräisesti saman verran kuin vuonna 2022, kun puolestaan satunnaisia maksuja kertyi noin 900 000 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Näiden maksujen ero on huomattava, noin 12 %. Maksut jakautuivat lähes täysin tasaisesti vuoden jokaisena kuukautena. Markkinatilanteen ollessa

positiivinen lähes koko vuoden 2021 oli ajallinen hajauttaminen paljon säännöllisempää kuin vuoden 2022 epävarman markkinatilanteen aikana.

Sijoitusvakuutusten osalta vuosi 2021 vastasi odotuksiin positiivisesti. Maksusuunnitelman mukaisia maksuja tuli 10,1 miljoonaa euroa, joka on ollut tasainen summa vuosien varrella. Suurin harppaus ylöspäin tuli kertasijoitusten ja ilman suunnitelmaa olevien maksujen kanssa. Summa nousi vuoden aikana 41,5 miljoonaan euroon. Tässä oli suuri ero vuosiin 2020 ja 2022. Ero oli molempiin vuosiin verrattuna noin 20 prosentin luokkaa. Voidaan siis todeta, että sijoitusvakuutusasiakkaat lisäsivät sijoitusten määrää huomattavasti, kun vuonna 2021 alkoi olemaan hyvinkin positiivisia näkymiä koronapandemian pahimman vaiheen jälkeen.

Myös vuonna 2021 maksetut maksut ovat keskiarvoltaan suurempia, joka kertoo asiakkaiden luottamuksen parantumisesta sijoittamiseen liittyen verraten vuoteen 2020. Maksutapahtumat eläkevakuutuksen tapaan olivat melko säännöllisiä ajankohtaan peilaten. Kappalemäärällisesti maksutapahtumia oli noin 1000 vähemmän kuin vuonna 2022, mutta euromääräisesti summa oli paljon suurempi. Tarkemmin tarkastellessa myös suurimmat eli yli 100 000 €:n kertasijoitukset olivat hajautettu koko vuoden ympärille tasaisesti. Markkinatilanteen ollessa tasaisesti positiivinen koko vuoden ajan ei suurempia poikkeuksia maksukäyttäytymiseen syntynyt. Kuviossa 14 opinnäytetyön kirjoittaja vertaa vuoden 2021 maksutapahtumia.

2021

Sijoitusvakuutus

- Maksusuunnitelman mukaiset sijoitukset € = 10,1 milj. eur
- Epäsäännölliset maksut = 41,5 milj. eur

Eläkevakuutus

- Maksusuunnitelman mukaiset sijoitukset € = 18,1 milj. eur
- Epäsäännölliset maksut = 7,9 milj. eur

Kuvio 14: Vuoden 2021 maksutapahtumat

Vuosi 2021 oli kokonaisuudessaan positiivinen. Maksuja tuli verrattaviin vuosiin nähden euromäärällisesti eniten. On selvästi huomattavissa, että asiakkaat lisäsivät vakuutuksiin panostamista, kun merkkejä positiivisesta taloustilanteesta oli esillä. Inflaation ollessa vuonna 2021 normaalilla 2 %:n tasolla oli kuluttajilla huomattavasti enemmän kiinnostusta sijoittamiseen. Toki sijoittaminen tulee aina soveltaa omaan sen hetkiseen tilanteeseen nähden, mutta epäsäännöllinen sijoittaminen ei välttämättä ole kannattavinta positiivisen markkinatilanteen ollessa päällä. Yhteenvetona vuodesta 2021 jää mieleen suuri määrä isompia kertasijoituksia sekä ihmetys säännöllisen sijoittamisen vajeudesta koko vuoden aikana. Nummiaro (2022)

esittää molempien vakuutuksien olevan pitkän sijoitusajan välineitä, jolloin maltti ja säännöllisyys ovat kaksi tärkeintä keinoa hyvään lopputulokseen.

8.3 Covid-19 pandemian vaikutus vuoden 2020 maksuissa

Vuosi 2022 muistetaan niin sanottuna koronavuotena. Maailmaa mullistanut pandemia vaikutti jokaisen ihmisen arkeen. Viranomaiset asettivat määräyksiä ja esimerkiksi ulkona liikkumiskieltoja, jotka tietenkin vaikeuttivat ihmisten kulkemista ja sitä kautta myös yritysten toiminta kärsi isoja vahinkoja taloudellisesti. Sijoittamisen näkökulmasta katsottuna kuluttajilla ei ollut niitä normaaleja päivittäisiä menoja, joten arkielämän kulutuksen määrä laski. Tällöin olisi perusteltua odottaa, että tilille ylimääräiseksi jääneet varat olisi mahdollista sijoittaa esimerkiksi eläke- tai sijoitusvakuutukseen. Koronapandemia alkoi vaikuttaa helmikuun alkupuolella vuonna 2020. Markkinat luonnollisesti reagoi tähän voimakkaalla laskulla. Helmi- ja maaliskuu olivat lähes kaikilla omaisuuslajeilla reilusti negatiivisia. Tämä johtui pandemian aiheuttamasta epävarmuudesta, mikä sai sijoittajat varpaillleen. (Korpinen, 2022.) Kuvioon 15 kirjoittaja on koonnut vakuutuksien maksutapahtumat vuodelta 2020.

Kuvio 15: Vuoden 2020 toteutuneet maksutapahtumat

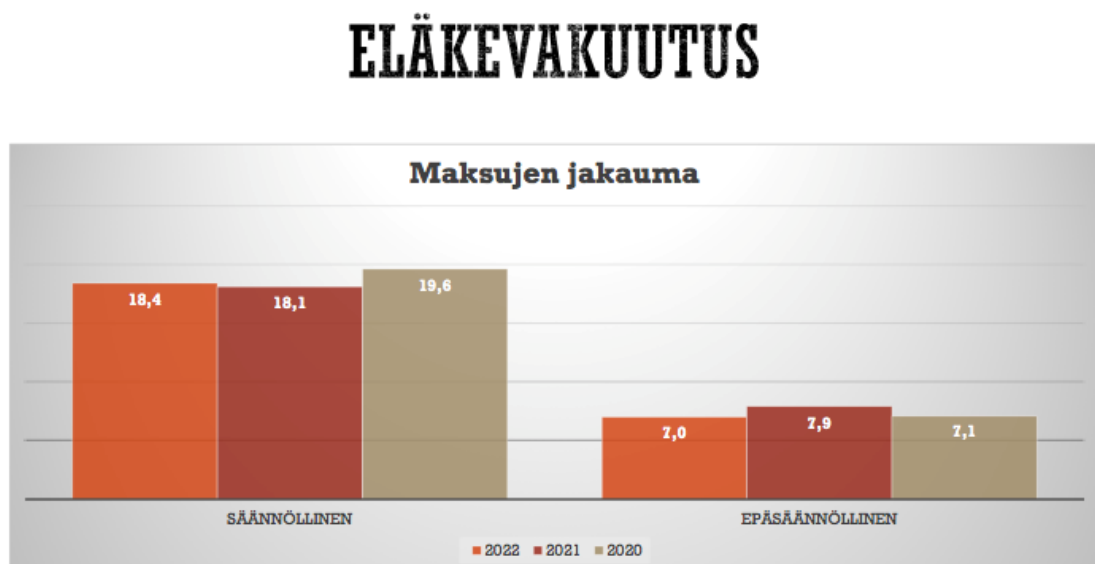
Vuonna 2020 eläkevakuutukseen tehtiin maksusuunnitelman mukaisia maksuja 19,6 miljoonaa euroa, mikä oli verrattavien vuosien kesken eniten. Ilman aktiivista maksusuunnitelmaa olevia maksuja kertyi noin 7,1 miljoonaa euroa. Tämä lukema oli hyvin lähellä vuoden 2022 vastaavaa summaa. Maksuja tutkittaessa esille noussut asia oli ajankohdat, milloin ilman maksusuunnitelmaa olevia maksuja on tehty. Tammikuusta maaliskuuhun maksuja kertyi kappalemäärällisesti noin 3 400. Huhtikuusta kesäkuuhun maksuja tuli puolestaan noin 2350 kappaletta. Vuoden kolmannella kvartaalilla luku laski noin 1500 kappaleeseen ja vuoden viimeiset kolme kuukautta sisälsivät vain 604 maksusuoritusta. Kappalemäärällisesti putoaminen on todella suuri ja sitä verratessa vuoden 2022 vastaaviin lukemiin olivat ne myös huomattavasti pienempiä. Tämä johtaa päätelmään, että vuonna 2022 asiakkaat maksoivat huomattavasti enemmän eläkevakuutukseen, vaikka tilanne oli markkinoiden osalta vieläkin huonompi. Syytä

tällaiseen reaktioon on vaikea tutkia, mutta voidaan olettaa asiakkaiden uskon sijoittamiseen kasvaneen koronapandemian tuomien vaikeiden hetkien jälkeen.

Sijoitusvakuutuksen osalta maksetut summat olivat vertailtavien kohteiden pienimmät vuonna 2020. Maksusuunnitelman mukaisia maksuja sijoitusvakuutukseen tuli 10,4 miljoonaa euroa, mikä on linjassa muihin vuosiin verrattuna, kuitenkin ollessa hieman suurempi kuin vuonna 2022. Ilman maksusuunnitelmaa olevia maksuja maksettiin vain 28,7 miljoonaa euroa. Tarkemmin tutkittuna, mistä suurin erottava tekijä löytyy vuoteen 2022 verrattaessa, jolloin maksutapahtumia oli jopa yli 1500 kappaletta enemmän. Yhteensä maksettuja varoja ilman maksusuunnitelmaa oli noin 5,2 miljoonaa euroa enemmän vuonna 2022, josta voidaan päätellä rationaalisten sijoitusten kasvamisesta. Tämä tarkoittaa sijoittajien tekevän enemmän nopeita päätöksiä, jolloin säännöllisen sijoittamisen hyödyt jäävät monesti pieniksi. Korpinen (2022) esittää, että sijoittajan suurin haaste ei olekaan markkinan arvaamattomuus vaan hänen oma arvaamattomuutensa.

8.4 Tutkimuksen tulokset vakuutusten välillä

Mitä eroja toteutuneiden maksusuoritusten välillä eläke- ja sijoitusvakuutuksissa sitten oli? Havainnollistaaksemme eläke- ja sijoitusvakuutuksiin tulneiden maksusuoritusten eroa rakennin tutkimuksen pohjalta molempien vakuutusten osalta kaaviot, joita seuraavaksi tutkitaan tarkemmin. Kuviossa 16 tutkin maksujen jakaumaa eläkevakuutuksessa.

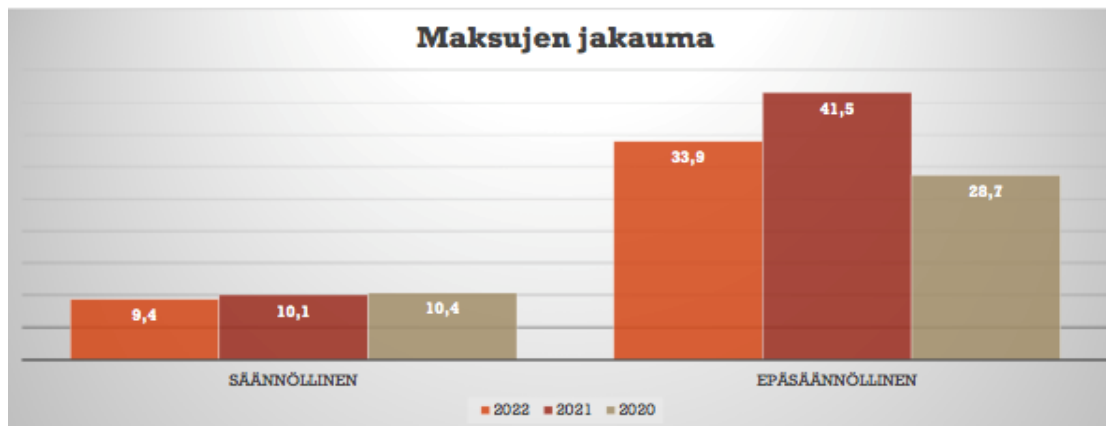

Kuvio 16: Maksujen jakauma eläkevakuutukseen

Kuviossa 16 on maksettujen suoristusten jakauma koko tutkimukseen valitun aikaikkunan ajalta. Huomionarvoisena voidaan pitää säännöllisen maksusuunnitelman yhtenäisyyttä erityään epävarmasta ajanjaksosta huolimatta. Markkinoilla positiivisena vuotena 2021 maksuja tuli vähemmän kuin 2022 ja 2020. Tämän voidaan päätellä johtuvan asiakkaiden maksukäyttäytymistottumusten muutoksesta koronapandemian jäljiltä. Aikana, jolloin asiakkaiden menot ovat pienempiä esimerkiksi pandemiasta johtuen, jää varoja säännöllisesti sijoitettavaksi enemmän. Vuoden 2022 inflaation ja energianhinnan noususta huolimatta voidaan todeta, että asiakkaiden säännöllinen sijoittaminen jatkui hyvin normaalilla tasolla vaikeasta vuodesta huolimatta. Myös epäsäännöllisten maksujen määrä pysyi kolmen vuoden aikana melko tasaisena.

Markkinoiden osalta positiivisin vuosi oli 2021, joka myös näkyi kertasuoristusten määrän kasvuna. Erityisesti joulukuussa 2021 tuli isompia kertasuorituksia, koska asiakkaat halusivat saada eläkevakuutuksen verohyödyn käyttöön. Yhteenvetona eläkevakuutuksesta voidaan sanoa, että asiakkaiden maksukäyttäytyminen ei horjunut tai muuttunut vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta. Asiakkaat siis uskovat eläkevakuutuksen tärkeyteen ja tällöin myös panostavat siihen poikkeavasta tilanteesta huolimatta. Kuviossa 17 on kuvattuna sijoitusvakuutuksen maksujakauma vuosien 2020-2022 välillä.

SIJOITUSVAKUUTUS

Kuvio 17: Maksujen jakauma sijoitusvakuutukseen 2020-2022

Tutkimuksen mukaan maksusuunnitelman mukaiset maksut ovat vähentyneet viimeisten vuosien aikana. Sijoitusvakuutuksen maksusuunnitelman mukaiset maksut ovat vähentyneet suhteessa eläkevakuutusta enemmän. Voidaan siis todeta, että eläkevakuutusta pidetään hieman säännöllisempänä sijoituskohteena kuin sijoitusvakuutusta. Molempien vakuutusten maksusuunnitelman mukaisia maksusuorituksia voidaan kuitenkin pitää melko tasaisina vuoden 2022

markkinalaskusta huolimatta. Isoin ero vakuutusten toteutuneissa maksuissa näkyy sijoitusvakuutuksen epäsäännöllisissä maksuissa. Kuvion 17 mukaan epäsäännöllisten sijoitusten määrä tippui liki 10 miljoonaa euroa vuonna 2022 edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä luku aiheuttaa tärkeitä kysymyksiä kuten, johtuiko sijoitusten määrän väheneminen asiakkaiden kulutusvarojen vähenemisestä vai pelosta vielä suuremmasta markkinalaskusta? Mutta miksi koronapandemian aikana asiakkailla ollessa vielä pienemmät kuukausittaiset menot maksuja tuli vielä vuotta 2022 vähemmän? Ajallinen hajauttaminen kannattaa epävarmuuden vallitessa. (Järvinen 2022.)

9 Tutkimuksen johtopäätökset

Johtopäätöksenä tutkimuksesta voidaan todeta, että asiakkaiden maksukäyttäytyminen oli vuoden 2022 markkinatilanteesta huolimatta eläkevakuutuksessa säännöllistä, eikä siinä ollut suuria poikkeamia edellisiin vuosiin verrattuna. Säännöllisiä sijoituksia tehtiin tasaisesti muutamaa poikkeusajankohtaa lukuun ottamatta. Esille nousi helmi- ja maaliskuun aikana tehdyt maksut, joita oli hieman edellisiä vuosia verraten vähemmän. Toinen esille noussut ajankohta oli loka- ja marraskuun välinen aika. Tällöin energian hinta oli korkeimmillaan ja huoli kohoa- vista sähkölaskuista vaikutti maksusuoritusten määrään. Myös pankkien tekemät korontarkistukset aiheuttivat huolta kohonneiden korkojen muodossa. Asiakkaat siis haluavat edelleenkin turvata eläkeaikaa sijoittamalla säännöllisesti juuri eläkevakuutukseen. Eläkevakuutukseen tehtiin vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta edellisiin vuosiin verrannollia maksusuorituksia. Maksusuoritusten määrä sekä kappaleittain että euromääräisesti vastasivat aiempien vuosien lukuja. Tyypilliset suuremmat kertasuoritukset ajoittuivat vuoden kahteen viimeiseen kuukauteen, jolloin asiakkaat pystyvät hyödyntämään eläkevakuutuksen veroedun. Eläkevakuutusasiakkaiden sijoituskohderatkaisut ovat lähtökohtaisesti hieman maltillisempia tuotto-odotuksen ja riskin osalta kuin sijoitusvakuutuksissa, mutta siitä huolimatta heikko markkinatilanne vaikutti sijoitusten arvoon huomattavasti.

Sijoitusvakuutuksen osalta eroja oli huomattavasti enemmän. Säännöllistä maksusuunnitelmaa hyödynnettiin melko poikkeuksellisesta vuodesta huolimatta, mutta kertasijoitusten ja epäsäännöllisten maksusuoritusten osalta oli selviä eroja. Kertasijoitusten euromääräinen lasku oli noin kymmenen miljoonaa euroa vuoteen 2021 verrattuna. Eroa vuosien välisissä maksuissa oli näin ollen jopa 24 %. Mielenkiintoinen huomio tähän on myös se, että vuoden 2020 koronapandemian aikana, lasku oli hyvin vastaavanlainen. Maksujen määrä ja summat pienenevät huomattavasti, joka johtui varmasti kohonneista elintasokustannuksista ja epävarmuuden tilasta. Sijoitusvakuutuksen keskimääräinen maksusuunnitelma kuukausittain on 50-300 € luokkaa. Suurempia kertamaksuja tulee 500-100 000 € välillä. Taloudellisen tilanteen kiristytessä näitä varoja on monesti käytettävä omaan tilanteeseen peilaten, ja tällöin sijoittaminen jää

helposti tekemättä. Kertasuoritusten maksuajankohdalla on huomattava merkitys, sillä pyrkimys sijoittaa markkinoiden ollessa laskussa on sijoittamisen perusperiaate.

Tutkimukseen valittu data yrityksen x toteutuneista maksusuorituksista vastasi myös muiden suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden tekemiin tutkimuksiin verraten. Yleisten raporttien, artikkeleiden ja julkisten tiedotteiden perusteella voidaan todeta, että yrityksen x toteutuneet maksusuoritukset olivat linjassa muiden suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden kanssa. Suomalainen eläke- ja sijoitusvakuutusasiakas on lähtökohtaisesti varovainen omissa sijoitusvalinnoissaan, mikä näkyy herkästi markkinatilanteen ollessa epävakaa. Pitkäaikaissijoittamisessa säännöllisyys on tärkeää, joten eläkevakuutusasiakkaiden luottamus vakuutukseen näkyi täten maksusuorituksissa. Tutkimuksessa huomioitavaa on myös se, että vuoden 2022 negatiivisista vaikutuksista suurimmat seuraukset olivat korkojen nostoilla asiakkaiden maksusuorituksiin. Covid-19 pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan välittömät vaikutukset olivat korkojen nousua ja energiakriisiä maltillisempia. Tutkimustuloksena voidaan todeta, että vuoden 2022 negatiivisella markkina- ja maailmantilanteella oli siis vaikutuksia asiakkaiden maksukäyttäytymiseen erityisesti sijoitusvakuutuksessa.

10 Yhteenveto

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää vuoden 2022 markkinalaskun vaikutuksia asiakkaiden maksukäyttäytymiseen liittyen. Tutkimustuloksista voidaan nostaa erityisesti esille eläkevakuutusasiakkaiden maksukäyttäytymisen säännöllisyys, mikä on positiivinen asia ja taas sijoitusvakuutusasiakkaiden maksukäyttäytymisessä oli nähtävillä markkinalaskun vaikutukset määrien laskiessa huomattavasti. Tutkimustyön tekijänä oli mielenkiintoista huomata ja saada vahvistus omalle ajatukselle siitä, että eläkevakuutuksen haltijat ovat säännöllisempiä ja tunnistettavampia vakuutuksen suhteen kuin sijoitusvakuutusasiakkaat.

Tutkimusta voidaan pitää tärkeänä ja hyödyllisenä, koska tutkimustuloksena vakuutuksien välillä oli merkittäviä eroja, joita yritys x voi halutessaan hyödyntää omassa toiminnassaan. Opinnäytetyössä käyttämäni tutkimusmenetelmät sopivat erittäin hyvin tutkimuksen luonteeseen ja tavoitteisiin nähden. Näin ollen voidaan todeta, että tutkimuksen tavoitteet on saavutettu niiltä osin kuin se on mahdollista.

Opinnäytetyötä tehdessäni mieleeni tuli ajatus mahdollisesta jatkotutkimuksesta. Jatkotutkimus voisi käsitellä vuotta 2023 ja sitä, miten asiakkaiden maksukäyttäytyminen jatkui kuluvana vuonna inflaation ollessa vielä korkealla. Kysymyksenä olisi, näkyykö se vielä asiakkaiden maksukäyttäytymisessä mahdollisena varovaisuutena ja täten maksusuoritusten vähenemisenä. Tutkimuksen tekijänä uskon maksutapahtumien palautumisen vuoden 2021 tasolle.

olevan täysin realistinen odottama, vaikkakin inflaatio on varmasti suurin negatiivinen vaikuttava tekijä myös vuoden 2023 markkinatilanteessa.

Tutkimuksen valmistuttua käytiin yhteyshenkilön kanssa läpi tutkimuksen lopputuloksia. Toimeksiantaja oli tyytyväinen tutkimuksesta saatuihin tuloksiin. Toimeksiantajan mukaan tutkimuksesta tuli esiin oleellisia huomioita ja ne vastasivat myös yrityksen omia näkemyksiä vuosien 2020-2022 tuloksista. Yritys x kertoi olevansa tyytyväinen tieteellisen kartoituksen toteutukseen ja lopputulokseen. Toimeksiantajalta tuli myös kiitosta laadukkaasta taustatutkimustyöstä. Lopputulemana voidaan todeta opinnäytetyön päässeen toimeksiantajan antamiin tavoitteisiin saavutettuaan selkeän ja helposti tulkittavan tutkimustuloksen.

Opinnäytetyön kirjoittaminen oli laaja ja haastava kokonaisuus, joka loi omanlaisia haasteita koko työn ajan. Tutkimuksen aiheen valitseminen oli helppoa, koska halusin tutkia aihetta, mikä on oleellista omaa työuraani ajatellen. Työn aiheen rajaus tapahtui työharjoitteluni aikana vuoden 2022 lopussa. Aiheen rajattuani käsittelin sitä tässä työssä ensin yleisellä tasolla, jonka jälkeen keskityin itse tutkimuksenkohteena olevaan materiaaliin. Luotettavan aineistomateriaalin etsintä oli välillä haastavaa, koska perinteisten kirjallisten lähteiden löytäminen oli vaikeaa näin tuoreen tutkimuskohteen takia. Voin todeta, että opinnäytetyön tekeminen oli kuitenkin opettava kokemus. Pääsin tutustumaan tarkasti aiheeseen, joka itseäni kiinnostaa. Mielestäni kokonaisuutena tämä tutkimus kosketi tärkeän ja ajankohtaisen aiheen pintaa.

Lähteet

Painetut

Alhonsuo, S., Nisén, A., Nousiainen, S., Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. 2. uudistettu painos. FINVA, Helsinki.

Heikkilä, T. 2005. Tilastollinen tutkimus. 5.-6. painos. Helsinki: Edita Prima.

Järvinen, S. & Parviainen, A. 2012. Sijoittamalla miljonääriksi. Helsinki: Talentum.

Kananen, J. Verkkotutkimus opinnäytetyönä: Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY- pro Oy.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.

Savilaakso, A & Sievänen, R 2012. Vastuullinen sijoittaminen. Helsinki: Finanssi- ja vakuutus-kustannus, FINVA.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Sähköiset

Airaksinen, T & Kostamo, P & Vilka, H. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Art House. E-kirja.

Danske Invest, 2023. Korko K. https://www.danskeinvest.fi/w/show_funds.pro-duct?p_nld=59&p_nFundgroup=59&p_nFund=2437 Viitattu: 14.3.2023.

Danske Invest, 2023. Suomi Osake K. https://www.danskeinvest.fi/w/show_funds.pro-duct?p_nld=59&p_nFundgroup=59&p_nFund=2429 Viitattu: 9.3.2023.

Finanssivalvonta, 2022. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus jälleen ennätyskorkealla, mutta kannattavuus heikkeni. <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52262/Henkivakuutussektori-Q2-2022.pdf> Viitattu: 2.2.2023.

Heikkilä, T. 2022. Suositut matalariskiset korkorahastot rumasti pakkasella vuonna 2022. <https://www.sijoittaja.fi/345888/suositut-matalariskiset-korkorahastot-rumasti-pakkasella-vuonna-2022/> T Viitattu: 1.2.2023.

Heikkilä, T. 2022. Venäjän pakotteet purevat, kaatuuko rahoitusjärjestelmä.

<https://www.sijoittaja.fi/334416/venajan-pakotteet-purevat-kaatuuko-rahoitusjarjestelma/>
Viitattu: 28.2.2023.

Jahromi, B. 2022. Venäjän hyökkäyssodan taloudelliset vaikutukset - sodan taloudellinen vaikutus luultua heikompaa. <https://www.salkunrakentaja.fi/2022/11/venajan-hyokkayssodan-taloudelliset-vaikutukset-sodan-taloudellinen-vaikutus-luultua-heikompaa/> Viitattu: 1.2.2023.

Järvinen, J. 2022. Ajallinen hajauttaminen kannattaa epävarmuuden vallitessa. <https://finlandiagroup.fi/ajankohtaista/ajallinen-hajauttaminen-kannattaa-epavarmuuden-vallitessa> Viitattu: 16.2.2023.

Järvinen, L. 2022. Nämä neljä asiaa sijoittajien on hyvä ymmärtää markkinoista nyt. <https://www.mandatumlife.fi/life-magazine/2022/nama-nelja-asiaa-sijoittajien-on-hyva-ymmartaa-markkinoista-nyt/> Viitattu: 18.2.2023.

Järvinen, L. & Marchetti, T. 2023. Kerro kerro kuvastin miltä vuosi 2023 näyttää. <https://www.mandatumlife.fi/life-magazine/2023/kerro-kerro-kuvastin-milta-vuosi-2023-nayttaa/> Viitattu: 27.2.2023.

Kivipelto, K. 2022. Danske Bankin senioristrategi: ”Pörssi on taipuvainen ylilyönteihin”. <https://www.salkunrakentaja.fi/2022/02/porssi-on-taipuvainen-ylilyonteihin/> Viitattu: 5.3.2023.

Korpinen, S. 2022. Hallitseeko sijoituspäätöksiäsi nopea vai hidas ajattelu. <https://sifterfund.com/hallitseeko-sijoituspaaotoksiiasi-nopea-vai-hidas-ajattelu/> Viitattu: 5.2.2023.

Kukkasniemi, T. & Rohweder, L. 2022. Luonto hajauttaa riskin kuin sijoittaja. <https://www.mandatumlife.fi/life-magazine/2022/luonto-hajauttaa-riskin-kuin-sijoittaja/> Viitattu: 8.3.2023.

Lehtinen, I. 2022. Yksi virallinen, erilainen kaikille - mitä on inflaatio? <https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2022/yksi-virallinen-erilainen-kaikille-mita-on-inflaatio/?listing=simple> Viitattu: 8.3.2023.

Leinonen, R. 2019. Määrällisen tutkimuksen aineistokeruumenetelmät. <https://spoken.fi/maarallisen-tutkimuksen-aineistonkeruumenetelmat/> Viitattu: 21.4.2023.

Lindholm, P. 2023. Analyysi: Suomi ajautui vaivihkaa taantumaan, mutta näistä syistä sillä ei ole mitään merkitystä. <https://yle.fi/a/74-20017832> Viitattu: 11.2.2023.

Lukjanov, M. 2022. Henkivakuutussektori Q2-2022. <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52262/Henkivakuutussektori-Q2-2022.pdf> Viitattu: 19.2.2023.

Mandatum, 2023. Sijoitusvakuutus ja säästösopimus. <https://www.mandatumlife.fi/sijoittaminen/sijoitusvakuutus-ja-saastosopimus/> Viitattu: 9.3.2023.

Nikula, L. 2023. Yhdistelmä- ja korkorahastoilla historiallisen heikko vuosi 2022. <https://www.sijoittaja.fi/367732/yhdistelma-ja-korkorahastoilla-historiallisen-heikko-vuosi-2022/> Viitattu: 27.1.2023.

Nummiaro, H. 2022. Mistä on sijoitusvakuutukset tehty? 2+2 ainesosaa. <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/blogit/blogit/blogi/1509577315034> Viitattu: 19.2.2023.

PTT, 2022. PTT:n kansantalouden ennuste: Hintojen nousu ajaa suomen taantumaan - loppuvuoden inflaatio yli 10 prosenttia. <https://www.ptt.fi/pttn-kansantalouden-ennuste-hintojen-nousu-ajaa-suomen-taantumaan-loppuvuoden-inflaatio-yli-10-prosenttia/> Viitattu: 29.1.2023.

Pukka, J-M. 2023. Korkosijoitukset 2023: Houkuttelevaa tuottopotentialia taantumahuolien keskellä. <https://www.evli.com/blog/korkosijoitukset-2023> Viitattu: 27.1.2023.

Reinius, J. 2022. Näihin suomalaiset sijoittivat vuonna 2022. <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/naihin-suomalaiset-sijoittivat-vuonna-2022/> Viitattu: 8.2.2023.

Sijoittaja.fi, 2023. Rahastoverailu - Suomen parhaat rahastot juuri nyt. <https://www.sijoittaja.fi/34946/pulinat-pois-tassa-ovat-oikeasti-suomen-parhaat-rahastot/> Viitattu: 13.2.2023.

Sijoitustieto, 2017. Sijoittajan sanasto. <https://www.sijoitustieto.fi/Sijoitussanasto> Viitattu: 18.2.2023.

Sortter, 2022. Talousvuosi 2022 - tärkeimmät tapahtumat pähkinänkuoressa. <https://sortter.fi/blogi/artikkeli/talouden-vuosi-2022/> Viitattu: 23.2.2023.

STTK, 2023. Kestävä energia - STTK:n tavoitteita energiapolitiikan kehittämiseksi. <https://www.sttk.fi/2023/02/07/kestava-energia/> Viitattu: 26.1.2023.

Suomen Pankki, 2022. Maaliskuussa 2022 kotitaloudet sijoittivat runsaasti osakkeisiin. https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot2/tilastotiedotteet_fi/historia/2022/maaliskuussa-2022-kotitaloudet-sijoittivat-runsaasti-osakkeisiin/ Viitattu: 4.3.2023.

Suomen Pankki, 2022. Suomalaisten osakkeiden ja velkapapereiden markkina-arvot laskeneet vuonna 2022. https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot2/tilastotiedotteet_fi/historia/2022/suomalaisten-osakkeiden-ja-velkapapereiden-markkina-arvot-laskeneet-vuonna-2022/ Viitattu: 8.3.2023.

Taani, A. 2019. Akin menetelmäblogi. Mittaamisen luotettavuus. <https://tilastoapu.wordpress.com/tag/reliabiliteetti/> Viitattu: 20.3.2023.

Toivonen, E. 2020. Mitä on vastuullinen sijoittaminen. <https://www.impakti.fi/opi/mita-on-vastuullinen-sijoittaminen/> Viitattu: 18.3.2023.

Valioneuvosto, 2022. Covid-19 -kriisin yhteiskunnalliset vaikutukset Suomessa. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163983/VN_2022_14.pdf Viitattu: 19.3.2023.

Yellen, J.2022. <https://edition.cnn.com/2022/10/27/politics/janet-yellen-gdp-recession-cnntv/index.html> Viitattu: 12.2.2023.

Yli-Korhonen, J. 2022. Mihin kannattaa sijoittaa. <https://financer.com/fi/blogi/mihin-kannattaa-sijoittaa/> Viitattu: 10.2.2023.

Kuviot

Kuvio 3. PTT:n ennustemuuttujat 2021-2023. (PTT, 2022)15

Kuvio 4. Suomen kotitalouksien sijoitukset osakkeisiin maaliskuussa 2022. (Suomen Pankki, 2022) 16

Kuvio 5. Pörssinoteerattujen osakkeiden arvon lasku vuonna 2022. (Suomenpankki, 2022) 17

Kuvio 6. Danske Invest Korko K ja Danske Invest Kompassi K tuotto 2013-2022. (Danske Invest, 2023) 20

Kuvio 7. Danske Invest Suomi Osake ja Danske Invest Kompassi Osake K tuotto 2013-2023. (Danske Invest, 2023) 21

Kuvio 8. Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusaste SCR-mittarilla. (Finanssivalvonta, 2022) 22

Kuvio 9. Henkivakuutusyhtiöiden maksutulot 06/2015-06/2022. (Finanssivalvonta, 2022) 23

Kuvio 10. Henkivakuutusyhtiöiden sijoitustuotot 6 vuoden aikavälillä. (Finanssivalvonta, 2022) 24